

Повратак

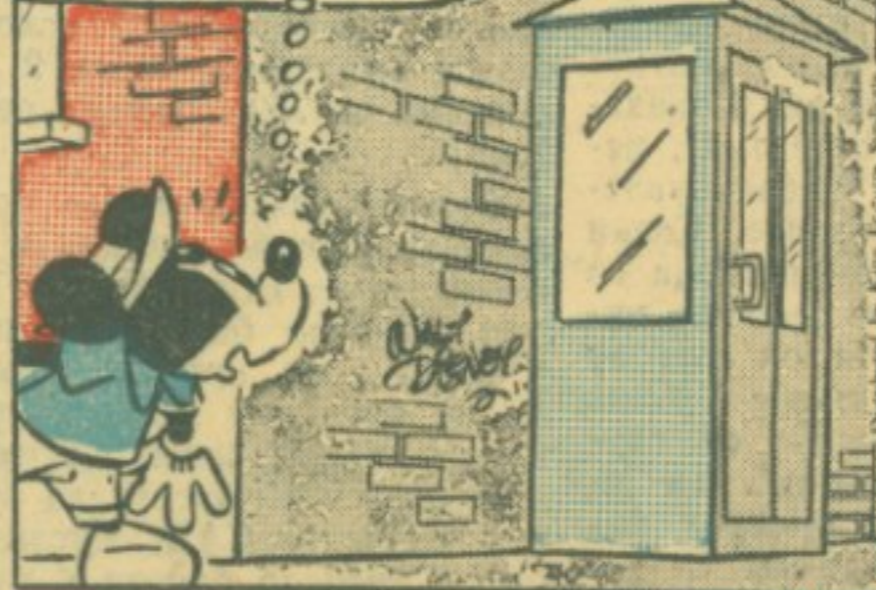
И БОРБА С ДВОЈНИКОМ

12

УЛАЗИ У ТЕЛЕФОНСКУ ГОВОРНИЦУ! САД МИ НЕЋЕ УМАЋИ!

ПРОШЛО ЈЕ ВЕЋ ДВАДЕСЕТ МИНУТА ОТВАКО ЈЕ УШАО! ПИТАМ СЕ...

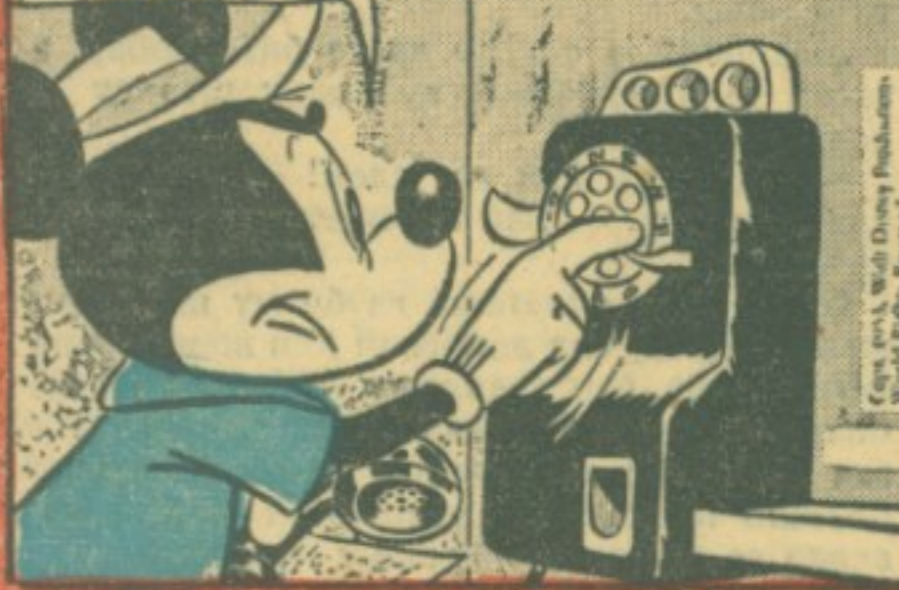
НЕМА ГА! АЛ' КАКО ЈЕ МОГАО ДА ИЗИЂЕ, А ДА ГА НЕ ВИДИМ?

УШАО ЈЕ У КАБИНУ... И НЕ СТАО! КАКО? ХМ... ГЛЕ, ЦЕДУЉИЦА С БРОЈЕМ НЕКОГ ТЕЛЕФОНА...

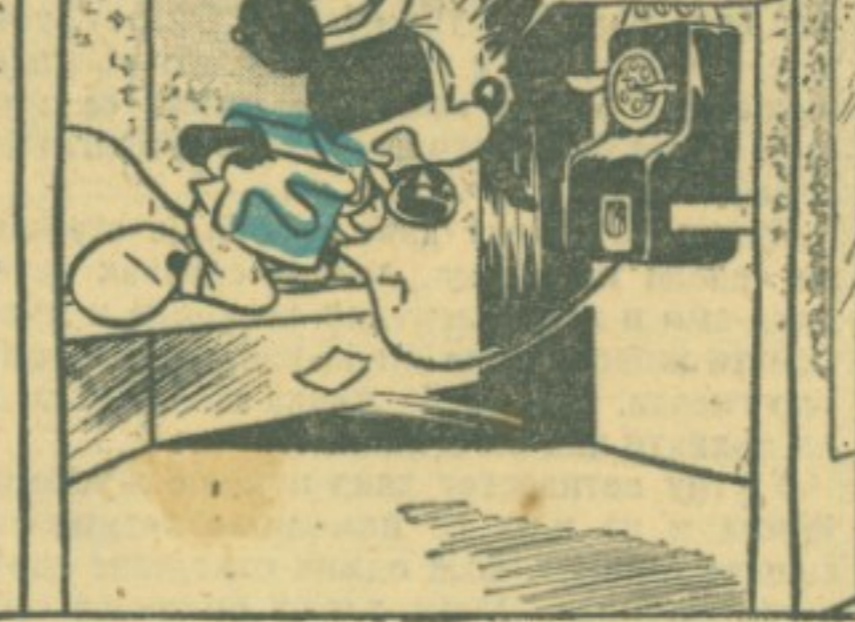
ТО ЈЕ НЕКО ИЗГУБИО... ИПАК, ПОЗВАЋУ ТАЈ БРОЈ И ВИДЕТИ...

ШТА? ТАЈНА ВРАТА!

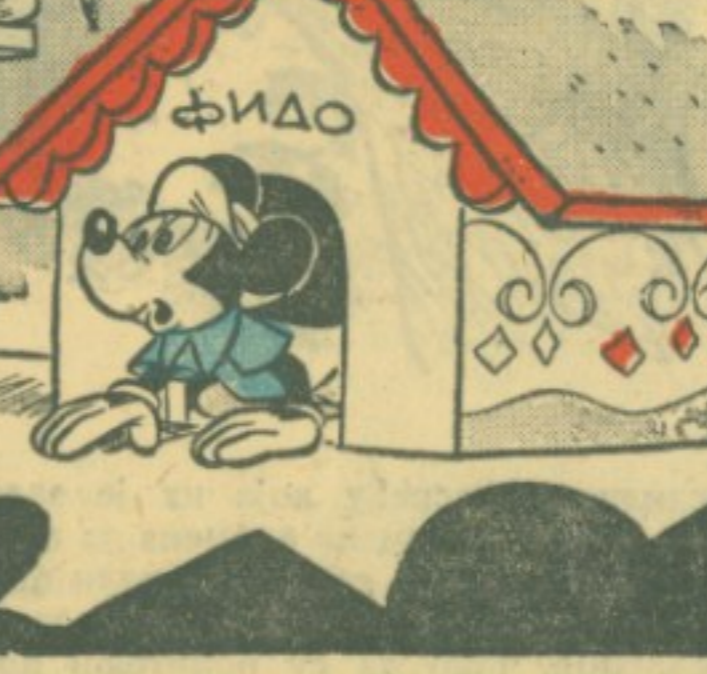
ОЧИ МЕ НЕ БАРАЈУ!

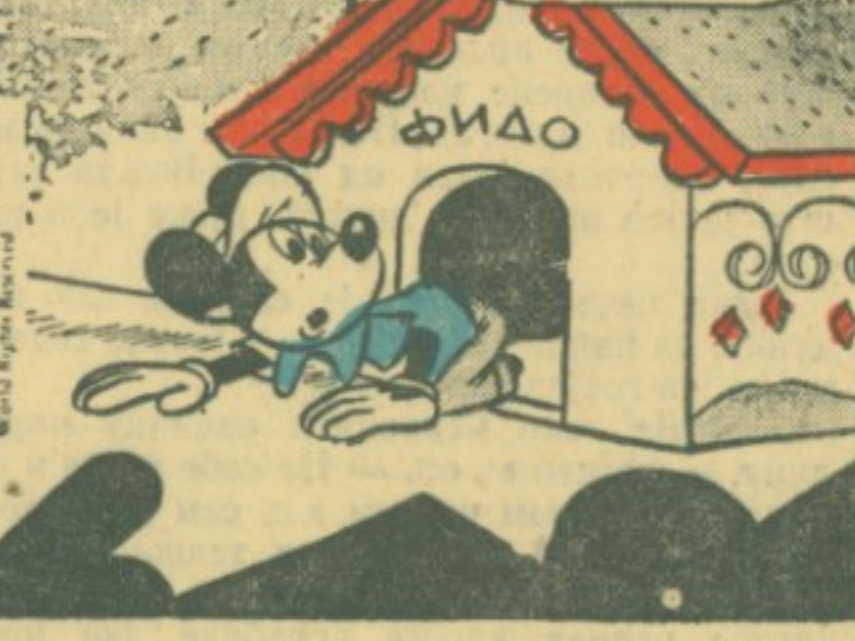
И ТАЈНИ ПРОЛАЗ! ОХ! АЛА ЈЕ ТАВАНИЦА НИСКА!

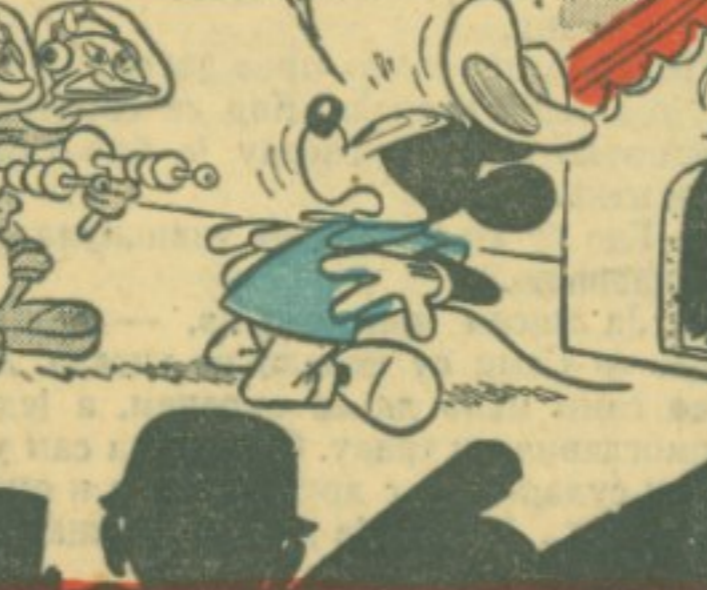
ГДЕ ЛИ САМ ТО?

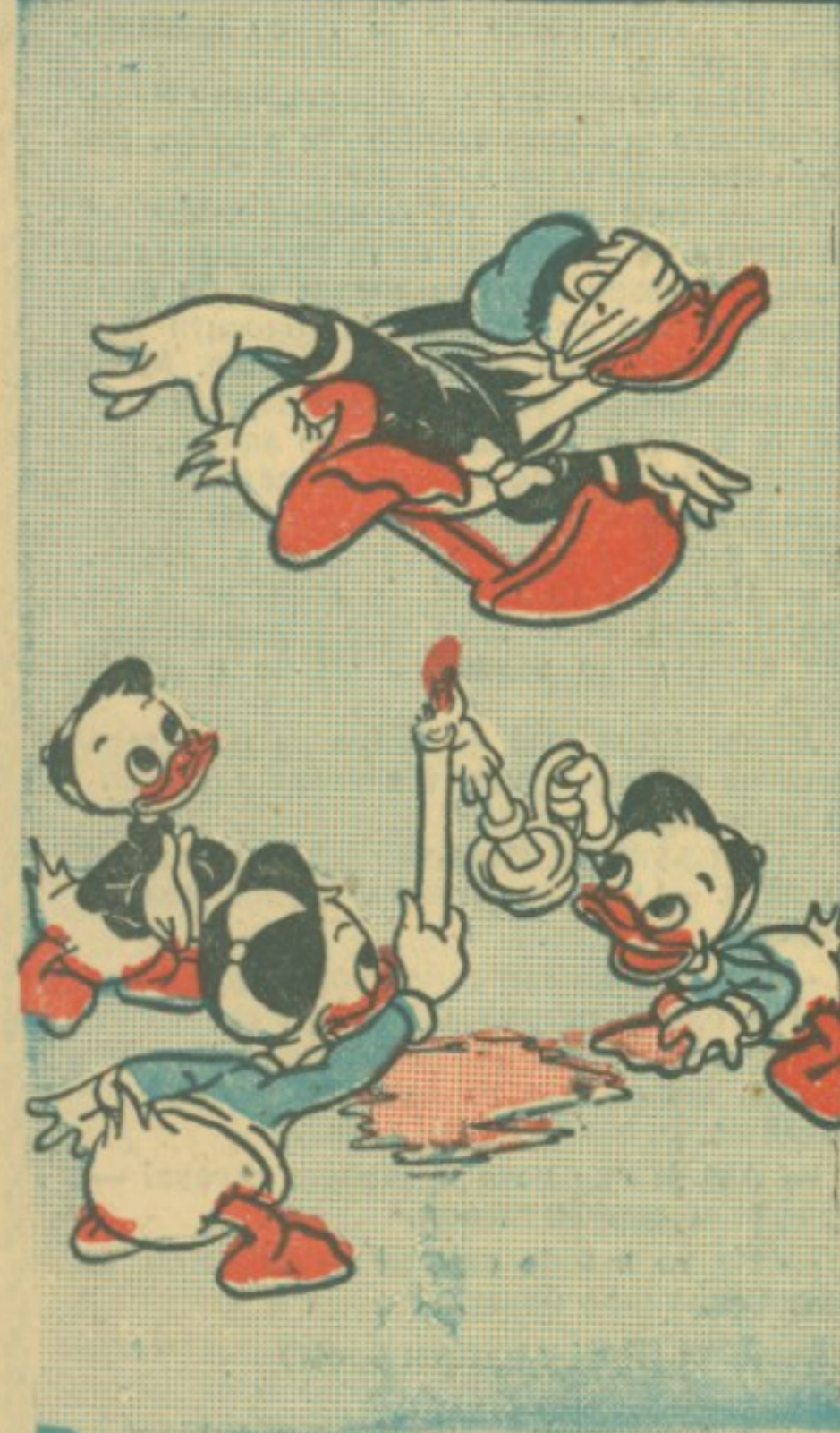
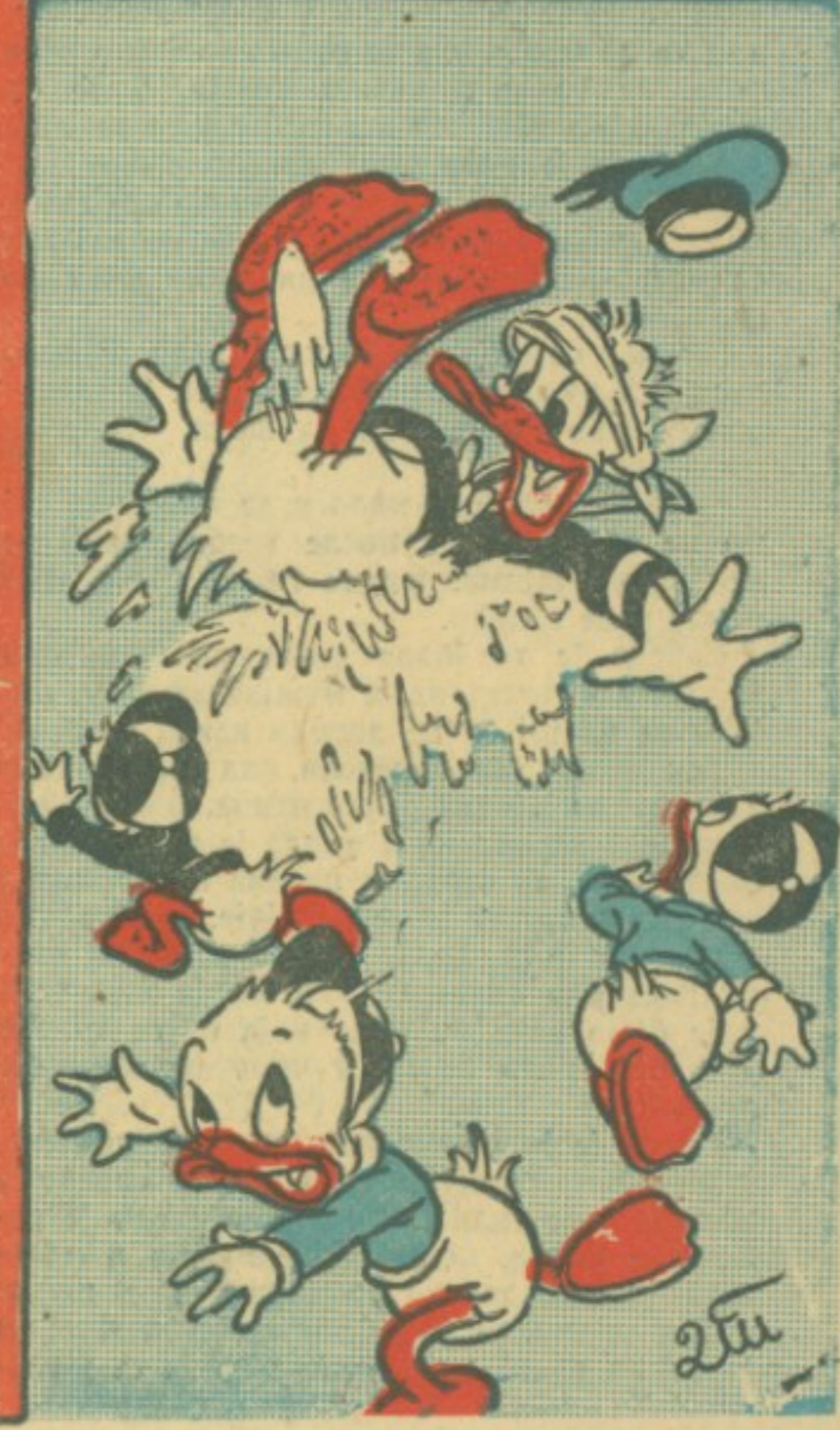
ГДЕ САМ СЕ ОБРЕО?

О! СТАН'ТЕ, МОМЦИ! ЈА...

ПА... ПА ТО ЈЕ ФАБРИКА ИГРАЦАКА!

„АТОМСКА ГРОБЉА“

III **О**следњих година научнике све више узнемирава један крупан проблем: како да се заштитимо од смртоносних отпадака из атомских фабрика? Као обична пећ, коју ће можда замислити, тако и нуклеарни реактор производи пепео, који с времена на време треба негде „просути“. Када произвођач атомске енергије достигне очекивани полет, њен „пепео“ ће представљати најопаснији индустријски отпадак који је икад постојао. Тог пепела ће бити у толикој мери да се људи оправдано питају шта ће с њим. Хиљаде кубних метара отпадака у фабрикама оружја које се налазе под америчком индустријом за атомску енергију представљају већ данас велику брига и захтевају не мале трошкове да би се људство сачувало од атомског зрачења.

За сада, да се учине безбедним, отпацки се стављају у челичне судове и преносе у удаљене области, где се чувају иза специјалних ограда. Поред тога што опрема и транспорт доста стају, новац се троши и на испитивање околних земљишта, ваздуха и воде да се утврди нису ли постали радиоактивни. За коју годину, кад се произвођач атомске енергије удвостручи, стварајући и знатно веће количине радиоактивних отпадака, није тешко предвидети колико ће се повећати опасност по људе, и то баш од

је у стању да утиче ни на зрачење Сунца.

Човеку још није пошло за руком да пронађе какав хемиски или физички метод који би могао да уништи активне атоме, услед чега би престала потреба и за „атомским гробљима“. С друге стране, ако се активни атоми једноставно закопају у земљу, постоји опасност да се помешају с кишицом коју земља упија и да на тај начин оштете ткива биљака, што би било опасно и за животиње и људе. Зато су научници дошли на мисао да радиоактивне отпатке затварају у нарочите судове и да их у њима држе све док им моћ зрачења толико не ослаби да више не могу да шкоде. Ти судови морали би бити веома постојани да би могли да трају седам до осам столећа. Међутим, колико би требало имати таквих судова види се из саопштења доктора Л. Кача из Националне лабораторије у Брукхевну, који предвиђа да ће кроз пола века годишња количина отпадака дати снагу која одговара енергији 400.000 тона радијума. (Данас се у целом свету искоришћава отприлике свега 2 килограма и 750 грама радијума).

Постоје углавном два предлога за решење смештаја радиоактивних отпадака. По једном, требало би их закопати у земљу; по другом, ваљало би их бацати у море. Доктор Валтер Клаус, један од руковођаца у Комисији за атомску енергију САД, мисли да би их требало бацати у море. „Сматрам, вели Клаус, да смо у могућности да нађемо методе за потапање отпадака у бездне који се налазе више километара испод морске површине. Ми претпостављамо да је вода на многим местима дубоких океана стара најмање 2.000 година, што значи да се за све то време није мешала с водом горњег

слоја. Ако је то тачно — а океанографи живо раде на проверавању ове претпоставке — атомски отпацки спуштени у такве бездне неће моћи да дејствују на горњи слој морске воде, нити ће да шкоде рибама, биљкама и човеку“.

Према мишљењу других научника, нико не може да предвиди тренутак „када ће океан, лежећи у својој постели, да се окрене на другу страну“. У два маха, 1810 и 1820 године, научник Вортингтон установио је, помоћу справа које је спуштао у велику дубину океана, да је услед јаке зиме вода горњег слоја потекла према дну. „Ако је то тачно, кажу противници теорије доктор Клауса, ко би могао предвидети када ће се сличан догађај одиграти, тј. када ће доћи слој океана повући према површини и нежељене радиоактивне отпатке“.

Они који су против тога да море постане „атомско гробље“ препоручују напуштена рударска окна и друге подземне шупљине. У току последње три године покушало се с „лагеровањем“ радиоактивних отпадака у рудничким јамама државе Тенеси, баш недалеко од Оук Риџа, познатог центра за атомску енергију. Отада се, с једне стране брижљиво прати опадање њихове радиоактивности, док се с друге стране, помоћу сонди, врше дубинска испитивања суседног земљишта, да би се утврдило постоји ли какав утицај радиоактивног зрачења на околину.

Међутим, многи инжењери сматрају да овакве отпатке не би требало преносити у удаљене крајеве, јер би такав транспорт, ако хоћемо да заштитимо усутно становништво, морао бити нарочито опремљен и скуп. На пример, камион-цистерна од 4.000 литара, намењен за пренос радиоактивних отпадака, требало би да располаже оловним околном тешким 50.000 килограма! Што је најгоре, ако приликом транспорта експлодират динамит или се запали бензин несрећа не обухвата даљу околину, док при негодно са радиоактивним отпа-

цима може да се загади сва околна вода, земља и ваздух.

Неки стручњаци испитују могућност „хашења“ радиоактивних честица. Најмање, они сматрају да би отпатке требало филтрирати кроз неку врсту сунђера од иловаче. На тај начин сунђер би увукао у себе све активне атоме. Потом, пошто се „сунђер“ испече у атомској пећи и пошто се употребити нарочити хемиски поступак, бекство радиоактивних атома могло би да се спречи. Ови стручњаци сматрају да би тако филтрирани отпацки могли столећима да леже у дубоким рударским окнима без опасности по становништво удаљенијих крајева.

Проблем се не поставља само због зрачења радиоактивних отпадака, већ и због тога што се из њих ослобађа и велика топлота. Стаљиним додавањем нових отпадака у исту подземну оставу, дошло би до повећавања топлоте, која би могла да истопи челичне зидове и да створи експлозивну пару. Зато је сасвим могуће да стручњаци добу до закључка да је неопходно

створити инсталације за подземно расхлађивање путем хладног ваздуха или воде, што би знатно повећало трошкове око одржавања „атомских гробља“.

Неки се питају постоји ли каква друга могућност за отстрањивање радиоактивних материја. Да ли би се оне могле слати у васиону? На то питање одговорно је др Сингер, стручњак за ракете који ради на универзитету у држави Мериленд. Он каже да би избацивање у васиону једног килограма атомске згуре стајало око 22.000 долара, што свакако није мало кад је реч о отпацкима, макар они били и радиоактивни.

Најзад, изгледа да је најразумније мишљење оних који кажу да се не треба много узнемиравати због „брда и планина“ отпадака који ће се нагомилати у ближој и даљој будућности, јер ће се дотле свакако наћи начин да се из њих „вади“ радиоактивно дејство и употребљава у корисне сврхе. Но, дотле ипак остаје отворено питање: где подизати „атомска гробља“?

Марта месеца ове године, на америчком тржишту појавила се нова врста посућа начињена од прерађеног шећера и лоја. Смеса умногоме потесна на вештачки производ добијен од нафтних отпадака, само је јевтинија, може се употребљавати без обзира на хемиски састав воде и, при јелу, не шкоди организму. Лоше опрано или загребано посуће од ове смесе не изазива никакву штетну реакцију у додиру са храном. Напротив, ако се огреботина додирне језиком, осетиће се сладуњав укус. До проналаска се дошло у једној кавалској истраживачкој лабораторији, у близини Хонолулуа. За њ се нарочито залагао синдикат радника шећерне индустрије, који је страховао да ће, услед све већег гомилања резерви шећера, његови радници остати без посла. Управа француској фабрици шећера, користећи се овим искуством, сада проучава могућност да примени исти проналасак у Француској, у којој производиња шећера које пренапуњава потрошњу.

РОМАН ЈЕДНЕ КУКАВИЦЕ

Дубоко у шуми, на зеленој ливади, ширио се велики стари грњак, у коме је сврачји пар свио гнездо. Били су први дани маја. Сунце је штедро грејало кад је гнездо било довршено. Тих дана, после кратког разговора с мужем о будућности породице, сврака је снела три јајета.

— Тако, — рече она и уздахну. — Младости лудости дошао је крај. Сад почиње озбиљан живот, пун брига.

Мужјак ју је тешко како је најбоље умео, док је она, готово и не слушајући га, љутило седела на јајима.

— Ах, остави, молим те, — јадиковала је. — Ти знаш лепо да причаш, али бих желела да те једном видим у мојој кожи. Седим ту по цео дан, а ти само просиш да те видиш. Ја од њих немам ништа. Било би много боље кад би ми донео нешто за јело.

А увече је била још нерасположена. — Да сам раније знала оно што сад знам, никад не бих снела ни једно јаје, — вајкала се она. — Ово седење више не могу да издржим.

Мужјак се није много узбуђивао. Толико пута већ чуо је он ове јадиковке. И сваког пролећа ће их поново слушати. Зато је мирно рекао:

— Могла би баш мало и да полетиш, само не заборави да после треба мирно да лежиш на јајима, јер се иначе наша деца никад неће излећи.

Сврака је то једна дочекала. Раширила је крила и полетела, а мужјак за њом, бојећи се да јој се не догоди каква несрећа.

Тек што су они одлетели, над њихово гнездо јави се једна друга птица. Била је нешто већа од свраке и имала је одело сиво-смеђе боје, са светлим пегама на прсима и трбуху. У кљуну је носила јаје. Неко време депршала је око, а онда је стала на ивицу гнезда и спустила у њ своје јаје. Оно није било веће од оних коју су се ту већ налазила, нити се ма у чему разликовало од њих.

Птица је још неколико тренутака седела, тужно посматрајући мало топло гнездо у које је положила своје јаје, а затим је раширила крила, подигла се високо и одлетела далеко, далеко преко ливада у шуму.

Кад се сврачји пар вратио из шетње, ни једно ни друго није приметило да се у гне-

зду сада налази четири јајета. Они су, уопште, били слаби у рачуну. Много расположенија него пре, женка је мирно села на јаја, а мужјак је чукао крај ње и нешто јој певао.

Пуних четири дана сврака је стрпљиво седела на јајима, док је сврачак летоо тамо-амо и довно лептире, гусенице и муве. Све те животињине он је набадао на трње око гнезда, тако да је женка лако могла да их дохвати кад би огледнела.

Ујутру петнаестог дана пукоше љуске на јајима и из њих се помолеше четири голишаве главиче, које одмах отворише своје жуте кљуниће. Родитељи су били ван себе од среће.

— Како су дивни! — узвикнули су обоје углас. — Лепших птића нема у целој шуми! Сврачак је летоо од јутра до мрака да би набавио довољно хране за своју децу. Али, кад год би се вратио у гнездо, налазио је широко отворене кљуниће који су жељиво ишчекивали залагај. Птићи су били незаистити, нарочито један од њих. Ваљда зато што је јео више од других, брже је и растао.

Једне вечери стајао је сврачак сав покуњен на ивици гнезда, док је женка седела у њему и грејала своју децу.

— Није лако исхранити оволику породицу, — вајкао се он. — На себе више и не мислим. Не знам ни сам кад сам последњи пут запевао. А времена су тешка. Лептироча се све мање, а две зебе су ми управо јутрос испред кљуна уграбиле две пре-красне гусенице. Богома, требало би и ти да ми помогнеш мало.

Отада су њих двоје заједно летели по шуми и бринули се за храну. Али, као да ни то није било довољно. Млади су их сваки пут чекали разјапаном устима, дречећи и гурајући једно друго, како би уграбили што већи комад.

Једног дана, кад су се родитељи око подне вратили кући носећи доста јела, зачули су још издалека неку ужасну вику која се разлегала из гнезда. Млади су извијали вратиће као никад раније и викали као да су подињали.

— Мир! Једно нека говори! — нареди им мајка. — Дакле, шта се догодило?

Најзад је с тешком муком успела да дозна да је највећи птић изгубио једног ма-

њег из гнезда. Неко време птиче је лежало у трави и тужно цвилело, а онда је дошла лисица и појела га.

— Он је први почео да се гура, — брину се велики птић. — Ја нисам крив што је испао из гнезда.

Родитељи су му поверовали. Неко време тужно су облетали око, оплакујући смрт свог детета, а онда су опет морали у потрагу за храном. Већ сутрадан нису више

мислили на несрећу која их је задесила, боље рећи нису имали времена да мисле од силног посла који су им задавали преостали птићи. Њихов апетит био је све незајажљивији, тако да су родитељи понекад готово очајавали. Велики птић и даље је растао, па је сад био дватри већи него остали, који су се тужили да је он прави гробњан, да их истискује из гнезда и да им отима храну.

Недељу дана после прве догодила се друга, још тежа несрећа. Кад се сврачји пар вратио из дова, у гнезду је био само велики птић.

— Где су ти браћа? — узвикнула је мајка углас.

— Ја нисам ништа крив, — пиштао је птић. — Самн су испали из гнезда. Ја сам хтео само мало да се окренем, а једно се стрмогавило у траву. Од страха сам устукнуо и сударио се с другим, па је и оно отишло доле... А онда је дошла лисица и обоје појела.

Кад су родитељи то чули, горко су заплакали.

— Гнездо смо сувише мало свили, — рекао је несрећни отац. — Уосталом, ко је могао очекивати да ћемо добити тако велико дете.

— Кад бисмо могли бар ово последње да сачувамо, — уздихала је мајка. — Чувај се добро, сине мој, и не заборави да си нам ти јединац.

„Јединац“ је обећао да ће бити добар, а затим је прождерао сву храну што су је родитељи донели.

— Дајте ми још да једем! — викала је ова гладница. — Зар не чујете како ми крче црева?

Стари брзо одлетеше да би му испунили жељу. Они су сад доносили још више хране него раније, али великом птићу никад није било доста. Он је и даље брзо растао. Најзад је постао тако велик да му је гнездо постало тесно, па је изишао из њега и увервао се на једну оближњу границу.

Не може се описати страх јадних родитеља кад су при повратку нашли празно гнездо. Али, убрзо их је траго крештав глас с гране:

— Шта је, шта сте се ушептрљили? Боље да ми што пре дате то што сте донели, јер већ умирем од глади.

После тога стари су помогли птићу да се спусти на земљу, па су га научили да се скрива у трави, како га лисица не би пронашла. Отада су му морали доносити још више хране, а он је растао, растао. Мало помало развише му се крила и перје на репу, те је могао депршати преко ливаде.

Често би сврачак замишљен седео и буљно у великом птићу, у његово сиво-смеђе перје и светле мрље на грудима и трбуху.

— Погледај га само! — говорио је он својој жени. — Нимало није налико на нас. Ми нисмо тако велики, а имамо и другу боју.

Једног јутра птић је зинуо да прождере некаку велику, ружну и длакаву ларву која је гмизала у трави.

— Испуни је! Испуни је! — повикала је мати. — Она је отровна. Од ње можеш умрети...

— Их, колико сам само таквих досад појео! — одговори птић, гутајући у сласт свој плен. — Ништа ми оне не шкоде. А и да ми шкоде, боље је и то него да умирем од глади на тој вашој танкој храни.

— Ала је ово нека чудновата сврака! — рече отац машући главом.

— Па то и није сврака! — наједном се зачу неки глас у близини.

(Крај у идућем броју)

ПРИЗРЕНСКИ ПУШКАРИ

Предање вели да су у прошлости три артикла доносила злато у Призрен: кожа, вино и оружје. Призренски сахијад био је надалеко чувен, вино је упоређивано с нектаром, али најпознатије су биле радионице оружја. Пушке и пиштољи с кременом, дело вештих призренских пушкарара, били су цењени у свим крајевима европске и ваневропске Турске.

Први помен о пушкарском занату у Призрену датира из 17 века. У то време Призрен је значајан град са око 12.000 становника, са чувеним занатлијама које израђују пушке и сабље димскије. Међутим, тешко стање после два аустро-турска рата, поред других разлога, доводи до опадања вароши и слабљења заната. Призрен се доцније помиње само као место са 7000 до 8000 становника. Али, он се брзо опоравља. Легенда прича да је већ у другој половини 18 века обновљена и пушкарска чаршија. Сви путописци из 19 века истичу развијеност пушкарског заната у Призрену, где су у преко сто радњи израђиване разне пушке и пиштољи на мануфактурној бази. Цеви су бушене у нарочитој радионици званој „чарклар“, која је била на Марашу, југоисточно од Призрена. Пушкарари који су овде радили звали су се намлијари. Телдије, нагшичи или макасије били су мајстори који су украшавали цеви. После њих пушка је долазила у руке туфегџија, који су правили делови за окидање, а некад и кундаке. Мајстор који је израђивао само кундаке и усаднике звао се кун-

дачки. И сама ова подела рада указује на велику развијеност пушкарског заната.

Оружје израђивано у Призрену продавало се преко домаћих и страних трговаца. Трговина се налазила углавном у рукама Срба и Арбанаса католика, већином кујуџија. Они би обично по пола године проводили у удаљеним земљама, где су такође имали своје радње, а осталих шест месеци радили су у својим радњама у Призрену.

На домаћем тржишту продаване су цеви и готово оружје. Најбољи куџи призренских цеви долазили су из Пећи и Ђаковице. По готово оружје долазили су у Призрен и дебарски пушкарари, иако су и сами били на гласу као одлични мајстори. Међу куџијама налазиле су се и београдске дахије. Оружјем израђеним у Призрену снабдевала се делимично и Карађорђева Србија. Године 1804, пред почетак устанка, предао је Карађорђу Чолак Анта Симоновић седам тавара пушка које је набавио у Призрену. Други један Призренца, Андреја Игуманов, такође је слао оружје у Србију пред почетак устанка. Од страних трговаца најпознатији су били Скадрани, такозвани „латини“. Они су у Призрену имали свој хан, „Мирски хан“, који се до пре неколико година налазио код призренске пијаце.

Косовским путем, који је везивао Призрен са Скопљем и даље са Солуном, допирали су призренски трговци са својим караванима натовареним пушкама и пиштољима чак до Египта, Мале Азије, Персије, Арабије и Индије. Најважнија трговина била је са Африком. Сем у Египту, оружје је продавано и у Судану и Етиопији. Успомена на ову трговину сачувала се у презименима двеју призренских породица: Мисирли и Суданли. На почетку 19 века чувен је био трговац Хаџи Ђерфа Шахта, који је носио двапут годишње у Каиро по десет тавара пушка. Према предању, оружје у Африци није продавано за новац, него мењано за кожу и злато. Према тежини пушке и пиштоља добијала се одговарајућа тежина злата.

Цене оружју, у односу на остале цене, биле су врло високе. Оне су углавном зависиле од украшености оружја и кретале су се од четири до педесет турских лира. Педесет лира плаћао се пар пиштоља званог „целине“. По обичајном праву Мирџидита, могла се за пар ових пиштоља откупити глава, то јест човечиј живот.

Јак ударац задобило је призренско пушкарство увођењем железничке линије Митровица—Скопље—Солун, 1889 године. Трговина, која је до тада ишла преко Призрена, упућена је сада ка Солуну. На тај начин успостављена је бржа веза са иностранством, чији фабрички производи, који су били знатно јевтинији, потискују занатске израђевине. Па ни производи призренских пушкарара не могу више да издрже конкуренцију фабричких пушкарара повнјег система, ни у цени ни у квалитету. Осуђен на пропаст, пушкарски занат животно је још до 1909 године, кад је за време младотурске револуције забрањена израда оружја. После тога призренски пушкарари прелазе на сродне занате: браварски, механичарски и ножарски.

На почетку Балканских ратова, у Призрену је било још свега десетак пушкарских радњи. Данас у Призрену има само три пушкарара, који се углавном баве разним механичарским оправкама. Ускоро ће и они припадати прошлости, као што се данас ретко ко сећа некадашњих пушкарара, који су као припадници моћног туфегџиског еснафа били судска и управна власт у Призрену 19 века.

РОБОТ ИСПИТУЈЕ ПОНУДЕ НА ЛИЦИТАЦИЈАМА

Многе установе и предузећа расписују конкурсе приликом узимања у службу већег броја службеника или приликом извесних купопродаја. После објављеног конкурса, сви они који се за то интересују упућују у затвореним ковертима понуде, које отвара нарочита комисија. Пошто се утврде лица с најповољнијим условима, комисија проглашава имена примљених. Испитивање оваких понуда обично траје врло дуго, при чему је запослен приличан број чланова комисије, па је због тога Национални уред за производњу добара у Америци издао налог за проучавање могућности израде једног апарата који ће сав тај деликатни посао сам обављати. Стручњаци нису узалуд утрошили време и труд, јер је недавно заиста конструктивна таква направа. Кад се у њу ставе понуде, она сама испита све поднете услове, проучи бројке које се ту налазе и одабира понуду с најповољнијим условима. Вест о овом проналазку изгледа невероватна, али је ипак доносимо, јер о њој пише један озбиљан француски часопис.

© СЛОБОЂЕНА МАЈЗАД ОДВРАТНЕ КОРПЕ МАЗА ЈЕ ИСПРИЧАЛА ЛУЉИ О СВИМ НЕДАЂАМА КОЈЕ СУ ЈЕ СНАШЛЕ ПОСЛЕ МИЛИНОГ И ДРАГАЊОВОГ ОДЛАСКА

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Календари су одавно познати и у току дугог времена оци су усавршавани и мењани. Календар у ширем смислу означава временско рачунање, а у ужем смислу таблицу у којима су наведени дани, недеље, месеци, празници итд. Неслагање грађанске с тропском годином довело је до појаве разних календара. Тако је Јулије Цезар створио такозвани јулијански календар, 46 година пре наше ере. Он је извршио реформу римског календара и увео сваку четврту годину као преступну. Овим је јулијанска година постала дужа од тропске. Та разлика данас износи 13 дана. Године 1682 она је износила 10 дана, па је папа Григорије VIII одлучио да 5 октобар прогласи за 15 октобар и да код година којима се завршавају векови задужи као преступне само оне чији је број дељив са 400 без остатка.

Календари су можда најраширеније књиге у народу. Зато су одавно употребљавани као средство за ширење популарне књижевности, али и других, често штетних ствари. У времену сујеверја они су искоришћавани да се протуре и чланице сумњиве садржине, као што су неоснована гатања о времену, разне вра-

Вегитни календар

ГОДИНЕ	МЕСЕЦИ																	
	1801-1900	1901-2000	Ј	Ф	М	А	М	Ј	А	С	О	Н						
01	29	57	85	25	53	81	4	0	0	3	5	1	3	0	2	4	0	2
02	30	58	86	26	54	82	5	1	4	6	0	2	3	4	0	3	1	5
03	31	59	87	27	55	83	6	2	5	1	3	5	0	4	1	4	2	6
04	32	60	88	28	56	84	7	3	6	2	4	6	1	5	2	5	3	7
05	33	61	89	01	29	57	85	8	4	7	3	7	2	6	3	6	4	8
06	34	62	90	02	30	58	86	9	5	8	4	8	3	7	4	7	5	9
07	35	63	91	03	31	59	87	0	6	9	5	9	4	8	5	8	6	0
08	36	64	92	04	32	60	88	1	7	0	6	0	5	9	6	9	7	1
09	37	65	93	05	33	61	89	2	8	1	7	1	6	0	7	0	8	2
10	38	66	94	06	34	62	90	3	9	2	8	2	7	1	8	1	9	3
11	39	67	95	07	35	63	91	4	0	3	9	3	8	2	9	2	0	4
12	40	68	96	08	36	64	92	5	1	4	0	4	9	3	0	3	1	5
13	41	69	97	09	37	65	93	6	2	5	1	5	0	4	1	4	2	6
14	42	70	98	10	38	66	94	7	3	6	2	6	1	5	2	5	3	7
15	43	71	99	11	39	67	95	8	4	7	3	7	2	6	3	6	4	8
16	44	72	00	12	40	68	96	9	5	8	4	8	3	7	4	7	5	9
17	45	73	01	13	41	69	97	0	6	9	5	9	4	8	5	8	6	0
18	46	74	02	14	42	70	98	1	7	0	6	0	5	9	6	9	7	1
19	47	75	03	15	43	71	99	2	8	1	7	1	6	0	7	0	8	2
20	48	76	04	16	44	72	00	3	9	2	8	2	7	1	8	1	9	3
21	49	77	05	17	45	73	01	4	0	3	9	3	8	2	9	2	0	4
22	50	78	06	18	46	74	02	5	1	4	0	4	9	3	0	3	1	5
23	51	79	07	19	47	75	03	6	2	5	1	5	0	4	1	4	2	6
24	52	80	08	20	48	76	04	7	3	6	2	6	1	5	2	5	3	7
25	53	81	09	21	49	77	05	8	4	7	3	7	2	6	3	6	4	8
26	54	82	10	22	50	78	06	9	5	8	4	8	3	7	4	7	5	9
27	55	83	11	23	51	79	07	0	6	9	5	9	4	8	5	8	6	0
28	56	84	12	24	52	80	08	1	7	0	6	0	5	9	6	9	7	1

ДАНИ	1	8	15	22	29	36
Н	1	8	15	22	29	36
П	2	9	16	23	30	37
У	3	10	17	24	31	
С	4	11	18	25	32	
Ч	5	12	19	26	33	
П	6	13	20	27	34	
С	7	14	21	28	35	

бине, бапски лекови и друго. Тако су постали такозвани вегитни календари, којима се некад трговало на велико. Иначе, безбројни су облици у којима су се календари јављали. С напредком технике и ширењем просвете, и они су постали дружији. Њихове странице

почеће су да се пуне разним корисним материјалом.

Овде доносимо цртеж једног веома практичног вегитног календара. Наиме, ако желите да сазнате који је дан био, на пример, 12 децембар 1863 године, онда ћете то сазнати помоћу ове таблице. Ево како се она употребљава.

Који је дан био, на пример, 29 новембар 1943 године? Најпрв тражимо годину 43. Наћи ћемо је у другој колони година овог stoleћа (1901-2000). Сада тражимо у истом реду број који се налази у колони Н (што значи новембар), а то је број 1. Овај број сабирамо с датумом. Дакле: 29+1=30. У табели „дани“ тражимо сада број 30 и видећемо да пада у понедељак. Према томе, 29 новембар 1943 године био је понедељак.

ШТА СУ КЛАДИЦЕ?

Кладице су дрвена направа за хватање кунца. Праве се у шуми од два комада дрвета, која су подбочена клипцима, а клипци су у вези с мамцем. Кад кунца повуче мамца, клип се измакне и животиња остане притиснута између та два дрвета.

2300 МЕТАРА ПОД МОРЕМ

Налазио сам се у батискафу, две хиљаде и три стотине метара под воденом површином, на благом дну негде у Средоземном Мору. Било је тачно дванаест часова и пет минута, управо време кад људи одлази на ручак. Једино што ме је донекле узнемиравало била је помисао: „Да ли ћу бити у стању да напишем репортажу о овом путовању?“

Све досад — никаквог узбуђења, мада је, како су ми рекли, нада мном терет раван тежини педесет локомотива. Није ми зима — а није ми ни врућина — у мојој челичној лопти. Додуше, осећам да ми се мишићи коче, али то је због тога што већ два часа клечим на челичном поду испред јединог прозорчета на батискафу. Приликом израде батискафа о свему се водило рачуна — сем о удобности.

Окренивши се пажљиво, запитих Жоржа Уоа, мог јединог сапутника, домаћина и заповедника батискафа, да ли би било могуће да се сад, кад се већ налазимо на дну мора, зауставе сви уређаји и апарати који су тиктакали, аујала и подрхтавали читаво време откако смо заронили.

Он пристале. Завладала је тишина, ремећена само шиштањем кисеоника. Кроз прозорче, не веће од стакла на-

Француски новинар Пјер Гесе важи за репортера који је написао највише репортажа са необичних путовања. Његово последње путовање било је спуштање на дно Средоземног Мора у батискафу професора Пикара.

очара на образинама за подводни риболов, стадох да посматрам околину осветљену са два спољна рефлектора. У полупречнику од осамнаест метара, морско дно било је сиво и посуто малим увисшењима налик на кратере вулкана. Ниједне стене, ниједне пукотине. И никакве вегетације.

Тврдоглаво сам клечао лица приљубљеног уз окно. Ништа. Ниједног морског чудовишта, ни сирене, па чак ни јединог јединог циновског полипа. Никаквог знака живота.

Тог јутра везали су нас за

тегљач „Лимон“ и у 8.30 били смо на месту предвиђеном за роњење. Време је било идеално. Ни кап воде није нас попрскала док смо у чамцу на весла, прелазили с тегљача на батискаф, заједно са члановима посаде који су имали да изврше последње припреме пре спуштања.

Тада сам се нашао, на палу би батискафа или, тачније

речено, на врху једног танка у коме је било 20.000 галона газоллина. Наредба команданта била је изричита: само особама које су на дшелама и мале бонове од чоке или од уплетеног канапа био је дозвољен приступ на батискаф. Ја сам, за сваку сигурност, ступио на батискаф — босоног. Пушење је било строго забрањено.

Уо подиже један поклопац на палу би и клизну у уски метални олук који је водио у куглу. Проверавање, и још једно проверавање, танкова с компримираним ваздухом, батерија, боца с кисеоником. Ритуал роњења је почео.

Најзад, задовољан својим испитивањима, Уо се врати на палу би. Сад је требало да се ја спустим, ногама напред, кроз метални тунел сличан димњаку...

Исправих се, лагано и опрезно, да се не бих закачио за какав вентил или точак и проузроковао несрећу. Где ћу се само сместити кад и Уо буде спушао? Кугла је била тако мала...

Уо клече на минијатури, се динте између боца с кисеоником и танкова с компримираним ваздухом. Одатле ће моћи да надгледа таблу са инструментима. Мени није остало ништа друго него да се, упола клечећи а упола чучећи, сместим испред прозорчета које је било на 50 сантиметара од пода.

Иза мојих леђа Уо је радио и гуњао. Спустило је челична врата тешка 275 килограма и сада је причвршћивао шеснаест завртања којима су се она затварала.

Спремни смо. Последња наредба телефоном:

— Отворите вентил! На једном зиду — потсетник. Седам опомена и девет упутстава за спуштање. Седам опомена и деветнаест упутстава за изроњавање.

Отворени су вентили број 1 и 3 и вода клокоће у „димњаку“ кроз који смо се малочас спустили. Још четири или пет маневара и ми смо испод површине. Шест... девет... једанаест метара — ако је вероватно дубинометру.

Буку поласка убрзо је сменила потпуна тишина. Да није било прозора, ја ни по чему не бих могао да знам да се спуштамо. Овако, гледао сам како се бледопава боја воде претвара прво у тиркизу, а затим у црну, или, да будем тачан, у тамносиву. Обазрех се по кабини, благо осветљеној двама малим лоптама. Какве су оно пљоснате металне котарице што висе по зидовима. У њима је, објасни ми Уо, каустична сода која треба да упија угљендиоксид који издишемо. Било их је дванаест — довољно да у том погледу будемо спокојни дванаест часова. Од четири боце с кисеоником само су две биле отворене.

Погледах на дубинометар. Казања је означавала 40... не, 400 метара. Напољу је био потпуни мрак.

Сноп светлости. Уо је изненада укључио један од спољних рефлектора. Зурно сам жудно. Неколико рачића и малих медуза, који су се кретали са задивљујућом љупкошћу, уклонили нам се с пута.

Изненада, по омотачу кугле заклопаца нешто као град. То је Уо, да би смањило брзину којом смо се спуштали, почео да избацује баласт у облику металних куглица.

Гледајући у штоперци, он притиснуо једно дугме. 20... 40... 50 секунди. Избачено је већ пола тоне баласта.

„Спуштамо се брзином од тридесет и пет сантиметара у секунди“ — објасни ми он.

На мене тај број није учинио нарочит утисак, а ипак, бар за мој рачун, спуштали смо се сувнише брзо. Осетих праву тугу кад за четрдесет минута стигосмо на дубину од хиљаду метара. Зар већ?

Забављам се паљењем и гашењем рефлектора. Кад је напољу тамно, видим мала покретна сазвежђа и минијатурне ракетле. У електричној светлости: медузе, рачиће и чудне, мајунше усрпне рибе.

Једанаест је часова и четрдесет минута, а ми смо на дубини од 2.000 метара. Пре сат и четврт напустили смо површину. На дубини од 1525, а затим на 1850 метара, Уо је укључио звучни апарат да би одредио удаљеност од дна. Ништа. Дно је још далеко.

Како ћемо се спустити? Помисао да можемо „пасти“ на какву оштру стену није пријатна. Додуше, сама кугла би

издржала, али горњи део батискафа не би одолео неком јачем удару.

На дубини од 2110 метара Уо опет укључио апарат и на њему видимо: дно нам се приближује... 52... 40... 16... 10 метара.

— На дну смо! — каже Уо. Пошто је дно лако нагнуто на једну страну, кугла мало подрхтава...

О изроњавању нема се шта рећи сем да смо нависше „пуптали“ брже.

Близу површине смо. Не треба ни да гледам на апарате: лако љубање у таласима доказује то...

Уо се пење за мном кроз димњак. Тек сада примећујем да му је лице издужено од умора. И тек сада схватам да смо ми једна врста Верновог капетана Немоа и да свако од ових роњења значи утирање пута науци за будуће подморске лабораторије.

Лов на слонове

Слонови нису јевтина радна снага, али они имају велик значај у земљама које немају довољно пољопривредних машина. Док су за тракторе потребни делови, уље за подмазивање и погонски материјал, слон ради без свега тога. Познато је да постоје питоми слонови који вуку плугове и друге пољопривредне справе, па тако помажу земљораднику да обради своју земљу. Ти слонови снабдевени су нарочитим кожним амовима. Један слон стаје доста, али пошто је дугочечан, те може да ради и по тридесет година на пољопривредним имањима, он се исплати. У Индији дневни оброк једног слона садржи око 365 килограма шећерне трске, три и по килограма брашна и мању количину гија (прокувано месо од бивољег млека које је густо као уље).

слонова, који се лако припитомљавају и брзо постају добри радници. Чим се крдо открије, одмах се крене хајка. На размаку од по тридесет метара, дуж линије која заокружује простор од неких 50 квадратних километара густе шуме, поставе се посматрачи. Посматрачима помажу кумјиски (питоми слонови). Главна дужност посматрача састоји се у томе да одржавају велике ватре у току ноћи. Чим су хајкачи обележили пут којим треба да се иде да би се заокружило слоново крдо, полазе ловци наоружани чегрталкама. Они седе на питоми слоновима. Опкољени слонови терају се у правцу шанчева и капија. И ловци и хајкачи дижу велику буку и галаму чегрталкама. Изнад сваке капије, на врху каквог дрвета, налази се по један човек, који чека да слонови прођу па да пусти конопце којима су тешка дрвена врата дигнута увис.

Главни хајкач за све то време обраћа своју пажњу искључиво на гоњење крда. Он нарочито пази на вођу крда, обично једну стару слоницу. Чим она прође кроз капију, за њом ће проћи и други слонови и неће бити паничног бежања на све стране, нити рушења свега око себе и испред себе. Кад слонови уђу кроз капију, она се затвори. Неколико дана доцније почиње везивање слонова. У том послу ловцима помажу питоми слонови, који гурају дивље до места где их ловци могу најлакше повезати. За то време једна група хајкача баца ласа, којима веже мужјак и женке. Слонови су тада веома љути и најмањи покрет могао би довести до несреће. Чим су животиње чврсто везане, кумјиски се изводе на реку да се напљују воде. То их унеколико одоброволи. Укроживање и припитомљавање врши се на другом месту.

Лов на слонове је узбудљив спорт, али често и опасан. У пределима Мисору, у Индији, сезона лова на слонове почиње одмах после великих кишних. У том лову учествује по хиљаду људи изабраних међу прашумским племенима којима су познате навике дивљих слонова.

Пре но што почне сам лов, радници ископају велике шанчеве у облику латинског слова V, а на три места направе се капије кроз које ће проћи слонови које гоне хајкачи. Код једне капије налази се и тунел од кочева, појачан јаким балванима. Тај припремни посао траје и по три месеца. Пошто су све припреме завршене, у шуму одлазе хајкачи да открију крдо. Оно обично има велик број младих

чино на гоњење крда. Он нарочито пази на вођу крда, обично једну стару слоницу. Чим она прође кроз капију, за њом ће проћи и други слонови и неће бити паничног бежања на све стране, нити рушења свега око себе и испред себе. Кад слонови уђу кроз капију, она се затвори. Неколико дана доцније почиње везивање слонова. У том послу ловцима помажу питоми слонови, који гурају дивље до места где их ловци могу најлакше повезати. За то време једна група хајкача баца ласа, којима веже мужјак и женке. Слонови су тада веома љути и најмањи покрет могао би довести до несреће. Чим су животиње чврсто везане, кумјиски се изводе на реку да се напљују воде. То их унеколико одоброволи. Укроживање и припитомљавање врши се на другом месту.

ОПЕРАЦИЈА ГРАНИТ

У току последњих година Швеђани су изградиле значајан систем подземних фабрика, радионица, болница и других објеката. Ту изградњу, која је још у току, они називају „операција гранит“, али су због ње други прозвали Швеђане — „кртицама XX века“.

У огромним подземним галеријама, које су пробивене у гранитним стенама дубоко испод површине, Швеђани су сместили канцеларије својих сувоземних, ваздухопловних и поморских снага. Затим, ту су хагари, радионице за разне оправке, слагалишта муниције и техничких горива, фабрике, болнице, лабораторије, ватрогасни домови, електричне централе итд. Око хиљаду радника запослено је само у једној, истини највећој, фабрици авиона, која се налази преко 30 метара испод земљине површине.

Добро чувани прилази у ова подземља састоје се од спиралне стазе за моторна возила и степеништа за пешаке. Захваљујући нарочитом осветљењу, све се просторије купају у светлости, као да су обасјане сунцем. Ваздух је свеж, јер се обнавља сваких петнаест минута, и стално му се додаје озон. Велики бројчаници показују тачно време, али и спољне атмосферске прилике, да би особље, у случају изласка на површину, знало какво ће време застати.

Покретне степенице спуштају раднике све до фабрике. Радионице, огледне лабораторије и дожионице, одељења за монтажу, слагалишта, купатила и свлачионице нарочито су јако осветљени и добро проветрени. У зидовима, који су пријатно обојени, отворени су лажни прозори кроз које се „ви-

ди“ плаво небо и лепа зелена природа.

Изградња једне овакве фабрике траје две године и стаје око 500 милиона динара. У току последњих година Шведска је изградила велик број подземних просторија. У острвима расутих дуж шведске обале такође су избушени многи тунели. Изгледа необично кад се посматра разарач или који други брод како прилази обали, на одједном нестане, ту, пред очима посматрача. Шта се, уствари, догодило? Једна велика капија скривена у стени нечујно се отворила и примила плочећег чина под своје окриље. Прозајећи подземним тунелом, „прогутани“ брод стиже у праву поморску базу, где се налазе докови, радионице, касарне, слагалишта хране, муниције и техничких горива. Један такав тунел, који је широк 17 а висок 29 метара, довољно је дуг да се у њему склопи неколико разарача од по 2.600 тона, неколико подморница и још неке мање пловне јединице.

Шведска авијација, која се после британске сматра најјачом у Западној Европи, састоји се готово од самих млазних авиона. Већина њихових база смештена је у граниту испод земљине површине.

Свако може да се запита зашто су се Швеђани одлучили баш на овакву одбрану за случај рата кад се зна да бушење гранитних стена није јевтин посао. Објашњење лежи у унапреденом начину бушења гранитних стена, названом „шведско бушење“, који није много скуп. Занимљиво је да се, примењујући овај начин рада, цена све више смањује уколико се продире дубље у земљу. Док је бушење једног тунела пре десетак година стајало 73 круне по кубном метру, сада стаје свега 39 круна „Швед-

ски начин“ продирања у стене показао се толико успешан да данас једна подземна просторија, кад се потпуно изгради, стаје мање од исте толнке просторије сазидане изнад земље.

Једно време било је доста разговора о психолошком утицају рада у подземним фабрикама на стално запослено особље. Анкета коју су у том циљу повели шведски раднички синдикати обухватила је на хиљаде људи и после детаљног испитивања утврђено је да овакав рад не претставља озбиљне незгоде за подземне раднике.

Радећи на остварењу планова своје „операције гранит“, Швеђани су до данас завршили многе подземних објеката. Није искључено да се многи од њих неће употребити за сврхе за које су подигнути, јер човечанство као да плови луци

мира. Па ипак, изгледа да новац није улово бачен. Многи од шведских „кртичака“ добили су нову намену: постали су складишта разноврсне потрошне и непотрошне робе, тако да се труд ипак исплати.

ДВА ДЕЉИВЦА
Силни Симфонија
WALT DISNEY

НАШИ ДЕМБЕЛАНИ СА УЖАСОМ ВИДЕ ДА ИМ СЕ ИЗМАГЛА И ПОСЛЕДЊА НАДА

ТУ ДА СТАНУЈЕМО НИКАКО НЕ ИДЕ... ТА ЈЕ СОБА, КОЈА ПУНА НЕКИХ КЛАДА

АКО НИСТЕ ЛЕНИ, СТВАР ЈЕ ВРАО ПРОСТА: ЈЕДАН НЕК СЕ МАШИ ТЕСТЕРИЦЕ ЛАКЕ, ДРУГИ НЕК ДОХВАТИ СЕКИРУ У ШАКЕ И ЗАЧАС У ШУПИ БИЋЕ МЕСТА ДОСТА

СВЕ НА СВЕТУ МОРА РАДОМ ДА СЕ ПЛАТИ! ХАЈДЕ КО ЋЕ ПРВИ ДА СЕ ПОСЛА ЛАТИ?

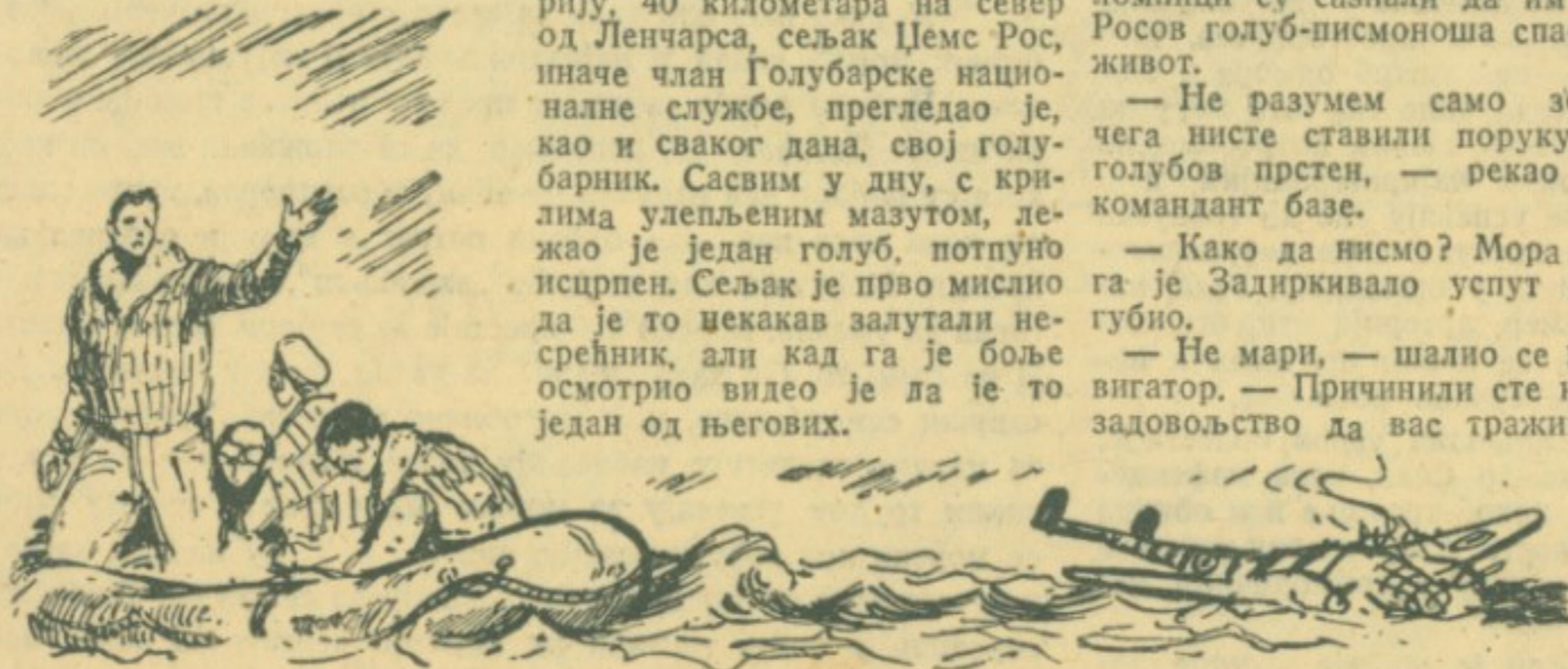
ЈА СЕ ПОКОРАВАМ! ЧАК И ТО ПОДМЕКУ АЛИ ДА СЕ МРЗНЕМ... НЕ, ТО ВИШЕ ЧЕРУ!

МЕДАЉА ЗА ХРАБРОСТ-ГОЛУБУ

Се се догодило запањујућом брзином. Прво се зачуо тресак, као да се сручило на земљу хиљаду кутија конзерви, а затим су дим и пламен покућали из левог мотора. Клифов авион журно је стрмоглавце, брзином од 300 километара на сат, Клиф је очајнички стезао командне, али све је било узалуд. 200... 150... 100... 50 метара и — авион се зарпо у море. Клиф осети како му се вода пење уз ноге. У том тренутку спази жути гумени чамац за спасавање. Два митраљесца већ су била у њему. Он заплива према чамцу и тек тада виде Мак Доналда, који је такође пливао. Неки чудом сви су били здрави и читави. Тесије и Вен им помогше да се попну у чамац. Пренеражени страхом, нико не изusti ни речи. Шта ли се то могло догодити? — мислили су сва четворица. На небу није било ниједног јединог непријатељског авиона. Је ли мотор сам од себе експлодирао? Наједном, Клиф запада да Вен држи кавез с голубом-писмоношом. — Зар си имао времена да га дограбиш? — упита га зачуђено. — Чим се чуо тресак, осетио сам да пониремо, — одговори Вен. — Упутио сам знак СОС, назначио где се налазимо, а затим сам дочепао оба кавеза и припремио се за пад. Када сам се нашао у води, у рукама сам имао само један кавез. Други се вероватно разлупао и голуб се удавио. — Значи да ипак имамо мало среће, — рече Клиф Вену. — Честитам ти на присебности. — Мислиш ли да је неко примио твој СОС? — запита Мак. — Надам се. Само не верујем да су примили и податке о положају авиона, јер је апарат већ био у води. — Колико смо далеко од обале? — Отприлике 250 километара. Ситуација је била очајна. Море се није много таласало,

али је температура износила свакако нешто испод нуле. Убрзо се појавише и снежне пахуљице. Људи су једину нацило полагали у голуба. — Његова је брзина 70 на сат, — одговори Мак Доналд. — Али, он зна да се користи ветром. За три до четири сата стићи ће. — Где му је голубарник? — Мислим да су Задирикала и Враголан из Брути Феррија, близу Ленчарса, с оне стране ушћа Таја. После неколико минута дан стаде да се гаси. Клиф се нечега сети: — Лете ли голубови-писмоноше ноћу? — И они се сетише да не лете...

Сутрадан изјутра, на једном сељачком имању у Брути Феррију, 40 километара на север од Ленчарса, сељак Цемс Рос, иначе члан Голубарске националне службе, прегледао је, као и сваког дана, свој голубарник. Сасвим у дну, с крилима улепљеним мазутом, лежало је један голуб, потпуно исцрплен. Сељак је прво мислио да је то чекавак залутали несрећник, али кад га је боље осмотрио видео је да је то један од његових. — Жао ми је Враголана, — рече Клиф. — Он се сигурно удавио. — Удавио? — повика Рос. — Та он је у мојим рукама! — И подиже птицу увис. — Задирикала се удавио!..

Једва су пронашли оловку и комадић папира, и Мак Доналд записа где се отприлике налазе. Завијену поруку ставили су у лимени фишек и с највећом пажњом причврстили га за прстен на голубовој ножици. Пошто су му забележили број, бацили су га у ваздух. Верујући да ће одмах да узлети, јако су се изненадили видевши га како следе на ивици чамаца. Клиф га баца по други пут, али голуб-начиник круг и опет се спусти на чамац. То се понављало готово пуних пола сата. Најзад, после много вике и замаха руку, успели су да голуба „убеде“ да ипак одлети. Задирикала је узео правац према копну и војници га видеше како нестаје у тамном небу. — Колико ће му требати до обале? — упита Тесије.

Прво што га је изненадило, био је празан прстен на голубовој ножици. Из његове малаксалости могло се закључити да је летео 150, а можда и више километара. Зато он оде на телефон и позва војно ваздухопловство у Ленчарсу. — Говори Цемс Рос из Брути Феррија — рече. — Један од мојих голубова вратио се јутрос сав улепљен мазутом. Један од оних који је у вашој служби. Његов је број 1038, али, нажалост, на прстену нема никакве поруке. — Дођавола! — одговори војни контролор. — Чекајте да погледам списак... Дабоме. То је један од Клифових. А други голуб, с бројем 1042? — Није стигао. Јесу ли били заједно? — Да. Шта мислите, колико је летео? — То је тешко погодити. Вероватно 150 километара, мада сматрам да је у оваквом стању могао да превали највише 80. — Добро. Претражићемо море у кругу од 80 километара изнад Брути Феррија. Седам снажних машина узлетело је, али су се све екипе вратиле без резултата. — Готови су — рече тужно официр у штабу. — Значи, једини се голуб спасао. Само... откуд толики мазут на њему? Да није неки танкер? — Официр је узбуђено потскочио са столице. — То ће бити! — зикао је радосно. — Голуб се вероватно спустио на буре с мазутом које се налазило на палуби! Због тога је и дуже путовао, иначе би стигао око поноћи. — Одмах је позвао поморску службу и за неколико минута подаци су били ту. Кад је почело да свиће танкер се налазио на 56,25 северне ширине и 02,05 западне дужине. Контролор и дежурни навигатор бацили су се на изучавање карте. Они су испитивали цео пут танкера, трудећи се да дознају где се могао налазити у сумрак, кад се голуб на њега спустио. Као помоћно средство служило им је обавештење да је знак СОС примљен јуче у 16 часова и 35 минута. После савесног испитивања, дошли су до закључка да је голуб прешао 100 до 120 километара. Затим су описали

круг из тачке где се танкер могао налазити у јучерашњем сумрак и закључили да се авион у тренутку несреће налазио у правцу јужне Норвешке.

— Да покушамо, — рекао је официр. — Ко је слободан? — Холандска ескадрила. Она се још налази у лету. Можемо да их обавестимо у којој области треба трагати. Тога дана, у 11,15, један „Хадзон“ из холандске ескадриле за извињање открио је Клифа и посаду његовог авиона, који су, сасвим исцрпени, лагано пловили у правцу Шкотске. Готово истовремено стигли су и брзи борбени чамац упућени из Абердина и прихватили бродоломнике. Људи су били изнемогли, с премразним удовима, и следећу ноћ свакако не би преживели. Стигавши у Ленчарс, бродоломници су сазнали да им је Росов голуб-писмоноша спасао живот. — Не разумем само због чега нисте ставили поруку у голубов прстен, — рекао је командант базе. — Како да нисмо? Мора да га је Задирикала успут изгубио. — Не мари, — шално се навигатор. — Причинили сте нам задовољство да вас тражимо.

На почетку Другог светског рата, 1940 године, Враголан је био добио прву награду на националном такмичењу голубова у Енглеској. У току рата одликован је Дикинсовим одликовањем — медаљом за храброст за животиње. Враголан је живео 11 и по година и угигнуо 1950. Његово тело испуњено је и налази се у градском музеју у Дандију.

КАКО ЛЕТЕ МЛАЗНИ АВИОНИ

Млазни авиони, који су се на небу појавили тек после Другог светског рата, пробијају се кроз ваздух на сасвим други начин од авиона са елисом, који су више деденија били неприкосновени господари неба. За авионе са елисом ваздух претставља неопходну „животну средину“, без које они не би били у стању да се одлепе од земље. Њихова елиса, као завртањ огромном брзином „буши“ ваздух и тако вуче цео труп авиона за собом. Много је теже разумети како млаз гасова, који обично излази надалеко од репа авиона, „гура“ његов труп напред. Многи погрешно мисле да гасови који огромном брзином излазе из млазне турбине авиона изазивају отпор — реакцију — ваздуха и на тај начин, одбијајући се од околних ваздушних маса, гурају цео труп напред. Уствари, млазни авион креће се на истом принципу на коме и пушчано тана или топовска граната, који су експлозијом избачени из њихове кошуљице, те му, као и њима, за кретање уопште није потребна ваздушна средина. Она данашњим млазним авионима, који још нису довољно брзи, једино помаже да не пропадну приликом узлетања и слетања, што би се десило кад би се кретали кроз безваздушни простор.

Замислите дечака како седи на високој столици која се окреће око једне осовине, а ноге му висе без ослоња. Ако узме јастук у руке и начини нагао покрет у намери да нам га добади, он ће се од тог замаха окренути на столици. Трахи Њутнов закон, по коме свака акција (покрет руке напред) проузрокује реакцију (покрет тела унатраг и његово окретање) дошао је овде до пуног изражаја. Исти је случај с реактивним мотором једног млазног авиона. Гасови који настају у турбини огромном брзином излазе на задњи отвор и стварају реакцију, силу супротног смера, која гура авион напред. Стекавши потребна искуства у раду на млазним авионима, савремени конструктори изумели су авион-ракету који се креће огромном брзином кроз стратосферу, слично топовској гранати, по једној одређеној путањи која се зове балистичка крива. Таквом авиону није потребан ваздух, па према томе ни крила. Али, ако не за детење, ваздух је потребан за сагоревање горива, па зато најновије ракете носе са собом товар кисеоника. Ракете су саобраћајно средство будућности. Оне ће се огромном брзином кретати кроз безваздушне међупланетарне просторе. На истом принципу акције и реакције конструисани су и бестрајни топови и бауке. Познато је да гасови чија експлозија доводи до избацивања гранате, немајући куд друго да прођу, врше снажан притисак на задњи зид топовске цеви (реакција), тако да проузрокују снажан трзај топа уназад. Највећи топови тешког калибра стоје на шинама и приликом трзаја они побу више метара уназад. Код бестрајних топова и баука, на задњем делу цеви начињени су излазни отвори за гасове, тако да с једне стране изађе граната, а с друге гасови, снага једне и друге силе приближно је иста, тако да акција неутрализује реакцију и топ или баука остају на месту, без икаквог трзаја. Али, како гасови огромном силом излазе на задњи отвор цеви бауке, нишанија мора стајати са стране, да би избегао њихов удар, који је довољан да човека на месту убије.

Најстарији човек и најстарија жена

Пре кратког времена откривено је да у области Картагине, у Колумбији, живи најстарији човек на свету, Индијанац Ксавијер Перенра. Кажу да је тај чудни старац, који прекомерно и пије и пуши, одавно напунио 150 година. Он се сећа догађаја с почетка прошлог столећа и прича их необично живо и сликовито. Колумбиски медицински стручњаци који су га прегледали сматрају да се не ради о обмани. Док за Ксавијера Перенру није сасвим сигурно да има 150 година, у оближњој провинцији Нарина откривена је старица Кармен Товар, за коју је поуздано утврђено да има 134 године. Наиме, у парохиским књигама места Иму из 1821 године нађени су подаци о њеном рођењу. За разлику од Ксавијера, који има одлично памћење, Кармен се готово ничег не сећа. Она је целог живота напорно радила, па још и данас одржава у одличном реду своју кућицу од блата покривену сламним кровом. Сама се и издржава, на тај начин што преде памук. Старица Кармен Товар има две ћерке и обе су већ чукунбабе. Једна има 108, а друга 103 године. Поред њих, које су једино њено живо непосредно потомство, стара Индијанка има 36 унучади и праунучади и преко стотину даљих потомака. Већи део становништва малог села Иму сачињавају њени потомци. Сви су они вољни да је издржавају, али стара Кармен одлучно се против томе. Многи колумбиски стручњаци верују да јој је баш ова њена фанатична љубав за рад даровала тако дубоку старост. Недавно је колумбиска влада образовала нарочиту комисију која треба да испита и проучи организме најстаријег мушкарца и најстарије жене на свету, јер они за науку претстављају право чудо. Нарочито ће се обратити пажња на њихову исхрану и начин живота, који су, поред климе, вероватно најзаслужнији за овако дуг век.

МАЛЕ ЗАНИМАЈЊИВОСТИ

КАКО ЈЕ ПОСТАЛА РЕЧ КЛИПЕР?

Својим најбржим и највећим авионима енглеска и америчка ваздухопловна друштва врло радо дају назив клипер. Уствари, то име је позајмљено од брзих малих једрењака који су крајем 18 века, за време рата за независност, грађени у САД у циљу пробијања енглеске блокаде. Но, и ови једрењаци позајмили су своје име, које је у то доба било симбол брзине. Они су га узели од најбржих тркачких коња у Вирџинији, који су се звали клипери.

РИБЕ НА ДРВЕЊУ

Риба која се вере по дрвењу живи у неким слатким водама Источне Индије. Ова мала риба, налик на греча, може да издржи доста дуго изван воде кад је напољу влажно време. Веома је покретљива. По суву се креће помоћу својих бодљавих пераја и бодљавих поклопаца на шкргама. На исти начин се ова чудна риба пење уз пањеве и дрвеће. Она може да се испдне на висину од преко једног метра.

МАСТИЛО У СТАРОМ ЕГИПТУ

Прављење мастила за писање веома је стара вештина. Египћани су још пре 4.000 година правили мастила одличног квалитета.

НАЈБОЉЕ И НАЈБРЖЕ ДАКТИЛОГРАФИЈЕ НА СВЕТУ

У Паризу је пре извесног времена одржан светски шампионат дактилографије у брзини и тачности куцања на машини за писање. Светска овакиња у тачности куцања постала је Немчица Ан Фрис, која је на 1866 знакова направила свега једну грешку. Првенство у брзини освојила је Францускиња Жермен Поро, која је за један минут имала 723 откуцаја.

ПА РАД НИЈЕ ТЕЖАК! ТО ТЕК САДА ВИДИМ... ШТО СЕ С ВОЉОМ РАДИ, СВРШИ СЕ ЗА ТРЕН!

РАД ЈЕ И ПРИЈАТАН! ЗАИСТА СЕ СТИДИМ ШТО САМ ЦЕЛОГ ВЕКА БИО ТАКО ЛЕН

ЗА СТОЛОМ, ПРЕПУНИМ СВАКОВРНОМ ЈЕЛА СЕДИ МУДРЕ КОКЕ ПОРОДИЦА СВА... С ЊОМ ПАЈА И ТАСА, ДВА БИВША ДЕМБЕЛА СВАКИ ОД ЊИХ ЈЕДЕ К'О КУРЈАКА ДВА...

ДА ЗАИСТА НИШТА НЕ ПАДА НАМ С НЕБА НА ОВОМЕ СВЕТУ, И ДА ЗАТО СВИ ТРЕБА ДА ЗАРАДЕ СВОЈЕ ПАРЧЕ ХЛЕБА ТО ОД ОНИ ЗНАЈУ, А ЗНАТЕ И ВИ!

- КРАЈ -

Једини узрок свих болести?

Један досад непознат лекар, Канађанин Ханс Сели из Монреаља, изнео је недавно своју теорију која је начинила праву револуцију у медицинском свету. По тој теорији, за коју кажу да је плод дугогодишњег рада др Селија,

организама регулисана је углавном лучењем трију жлезда: хипофизе, која се налази испод мозга, и надбубрежних жлезда. Све те три жлезде немају више од десет грама тежине, али њихови хормони врше пресудан утицај на све животне функције. По др Селију, њихова главна дужност састоји се у прилагођавању тела за борбу против разних болести.

низам на појачано стварање шећера у крви и истовремено смањују осетљивост према боловима. Једном речју, ове жлезде имају за дужност да се боре против свих непријатеља који прете нашем организму.

Сели сматра да живот савременог човека угрожавају многобројни непријатељи. А ми, својим начином живота, као да им у томе идемо на руку. После напорног дана често не можемо да заспимо до дубоко у ноћ, и даље прегурајући по глави разне проблеме. Затим ноћне седељке у загушљивим кафанским просторијама, што иде на уштрб одмора и сна. Жлезде чине све што могу да одговоре нашим потребама, па и оним најпретеранијим, и у томе успевају све до тренутка кад наступи нека неуравнотеженост у организму. Тада, на пример, артерије отврдују, повећа се крвни притисак и настаје срчано обољење.

„Привидан узрок болести је, каже др Сели, нека инфекција, неко тровање или обична старост. Али, главни узрок је увек квар у хормоничном механизму“.

Сели је до ове теорије дошао вршећи многобројне опите на животињама, углавном на пацовима. Најпре је радио сам у својој скромној лабораторији, док није почео да добија помоћ од разних фондова. Тек много доцније, кад се уверио

у тачност своје теорије, почео је да је примењује и у лечењу болесника. Тако је операцијом надбубрежних жлезда смањено крвни притисак код извесног броја пацијената. Данас у његовој лабораторији ради 45 лекара.

Па шта би се могло извући као поучно из ових Селијевих открића? Како практично да употребимо његове проналаске?

На првом месту, један савет за све: избегавати колико се год може претеране физичке и умне напоре. Увек треба имати на уму да реаговање организма на њих може бити узрок болести, па и смрти. После напорног рада идите да слуша-

те неку музику која ће вам одморити нерве. Нека домаћице знају да је боље мало се одморити и отспавати, па макар пеглање завеса остало за сутра. Све је могуће кад се једном има на уму да је живот у питању.

Ако се Селијева теорија покаже као тачна, доћи ће дан кад ће људи ићи лекару да провере своју хемиску равнотежу као што данас проверавају тежину, стање плућа или крвни притисак. Можда ће добро одмерена доза разних хормона бити у стању да врати нарушену равнотежу, а у том случају биће на свету и више стогодишњака.

постоји један једини узрочник за сва обољења, почев од срчаних мана и астме, па до најбезазленијих слабости. Он сматра да све то долази од хемиске неуравнотежености у организму.

По мишљењу стручњака, уколико се ова претпоставка покаже као тачна, то би представљало најкрупнији корак који је медицина учинила у овом веку. Хемиска равнотежа

је ли вам хладно? Ови хормони зачас ће скупити ваше артерије, подићи вам крвни притисак и повећати топлоту. Микроби су напали ваше тело? Ове жлезде одмах појачавају лучење хормона и, захваљујући њима, јавља се запаљење, које изолује инфекцију. Код рањеника оне брзо згрушавају крв, снижавају притисак у артеријама да би спречиле крволитпање, приморавају орга-

Не подносе ројство...

Морски пас, или како га често с правом називају „разбојник мора“, спада у најиздржљивије и најупорније животиње. Његова борба за живот прелази понекад границе вероватности. Догађало се, на пример, да се уловљени морски пас, кога су рибари већ извукли на обалу и распорили, после више од пола часа из одбаци натраг у воду и отплива ка пучини. Међутим, кад се нађе „заробљен“, без икаквог изгледа да умакне, морски пас престаје да се бори за свој живот. И не само то. Он тада „жели“ да угине, па чак покушава да изврши самоубиство, што му обично и успева. Трговци који за научне институте набављају разне животиње само с великим трудом успевају да морске псе одрже у животу. Чим се морски пси нађу у базену, они се спуштају на дно, затварају шкрге и на тај начин покушавају да се угуше. Да би их спречили у томе, трговци их опрезно хватају за леђна пераја и вуку их по базену, дајући им на тај начин неку врсту вештачког дисања. Али, и то може само привремено да им продужи живот, јер већ од првог дана свог заробљеништва морски пси почињу „штрајк глађу“. Заробљени морски пас неће узети ни мрвицу хране, тако да најдаље за шест месеци заоста угине од глади.

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ...

МОДЕРНИ ПЕЋИНСКИ ЉУДИ

У холандском насељу Ге-глему већина становника — има их додуше свега девет-

десет и четири — живи у пећинама које су преудешеве као станови.

МОКРЕ НЕВЕСТЕ

У индиском племену Гонд постоји чудан обичај да невеста за свадбену свечаност облачи своју најлепшу хаљину, па се онда, тако лепо опремљена, замочи у буре с водом. Чак и свечаном обреду склапања брака она приступа у мокрој хаљини, коју не сме да скине све док се потпуно не осуши.

МУЗИКАЛНИ МИШ

Трубач Бил Милер из Сан Дијега, у Калифорнији, више месеци имао је необичног љубитеља музике: једног миша. Сваке вечери кад би Милер вежбао миш би измилео из рупе, испео би се на трубачеву капну на ципели и пажљиво слушао музику.

ЖИВИ СУДСКИ ЗАПИСНИК

Француски приповедач Франсоа-Жан Абанкур (1745—1803), често је присуство вао разним суђењима. Сваку реч изговорену на каквом суђењу, па чак и дуге говоре браниоца и тужиоца, Абанкур би запамтио и могао је да их дословно понови и после неколико година.

УМЕСТО ТЕЛЕФОНА

На једној од станица подземне железнице у Лондону може се сваког дана видети један радник с великим празним кавезом у рукама. Пошто његово радно време није одређено, а код куће нема телефон да би својој жени јавно кад ће доћи на ручак, он сваког јутра почесе у кавезу свог питомог толуба који му служи као

гласоноша. Наиме, чим заврши посао он пусти голуба и овај одмах одлети кући, давши тиме знак да ће кроз одређено време стићи и његов господар. А како од куће до радионице треба прећи неколико километара, то домаћица има довољно времена да благовремено заврши ручак и изнесе га на сто.

МАЧАК КОЈИ СЕ НЕ БОЈИ ВОДЕ

Познато је да мачке не воле воду. Међутим, мачак Силвије Тјунел из Бербанка, у Калифорнији, не само да је се не боји, већ се веома радо купа кад год му се за то укаже прилика. Нарочито му је задовољство да стане под туш постављен у банји и да пусти да на њега пада јак млаз воде угрејане на супцу.

Гу Сидоровиче
МАЛОГА ЦОНИЈА
И КИНЕЗА
ШАНГ-ЛИНА

ДИВЉАЦИ НАМ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ. А ОВИ МАЈМУНИ НАС ГАЂАЈУ КОКОСОВИМ ОРАСИМА... ОНИ ЋЕ ИМ ОДАТИ НАШЕ ПРИСУСТВО!

ОСТАНИ НЕПОМИСАН, ЦОНИ! ЗАДРЖИ ДАХ!... БИЛО БИ СТРАШНО КАД БИ НАС ОТКРИЛИ И УХВАТИЛИ!

ДИВЉАЦИ СУ И ПОСЛЕ ТОГА ДОЛАЗИЛИ С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ

САД, КАД СМО НАПРАВИЛИ ВРАТА НА УЛАЗУ У ОВУ ПЕЋИНУ, НЕ МОРАМО СЕ БОЈАТИ ДИВЉИХ ЗВЕРОВА.

ДА, ЦОНИ, АЛИ ОД ДИВЉАКА ЈОШ НИСМО СИГУРНИ.

ФИНО! НЕКА НАС САМО ГАЂАЈУ ОРАСИМА... ТАКО ЋЕМО ДОЋИ ДО РУЦИКА

ПАЗИ ИПАК ДА ТИ НЕ ПАДНЕ КОЈИ НА ГЛАВУ... ЗАР НЕ ЗНАШ ОНУ МУДРУ ИЗРЕКУ: „И РУЧАК МОЖЕ ДА УБИЈЕ ЧОВЕКА?“

ГЛЕДАЈ!

НАСТАВИЋЕ СЕ

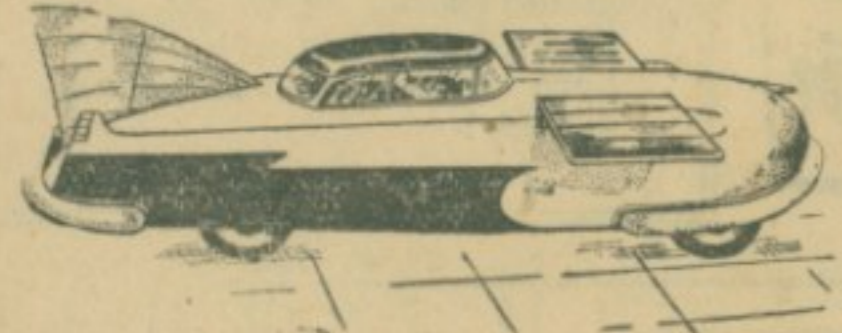

ЗРАЧАК НАДЕ ЗА БЕЛАВЕ

После хиљадугодишње неуспешне борбе против ћелавости, један енглески стручњак тврди да је најзад постигао значајне резултате у решавању овог проблема. То је Тони Војтешовски, Енглец полског порекла, који је у том циљу недавно начинио нарочиту нараву за усисавање ваздуха. Војтешовски, као и многи други пре њега, полази од претпоставке да ћелавост настаје услед слабе или потпуно изостале циркулације крви у поткожном делу темена. Кад се његова направа прислони на лобању, она усисавајући ваздух, повлачи у шупљину и његову кожу. На тај начин појачава се довод крви до места која су анемична. Слично дејство постиже се кад се, у случају назеба, појачава циркулација крви помоћу нарочитих загрејаних чашица, вантуза. Своје ћелаве приврженике проналазач машине окупља трипут недељно у престојима „Клуба очешљаних мушкараца“, где их подвргава лечењу. Резултати методе Војтешовског још нису проверени.

ЛЕТЕЋИ АУТОМОБИЛ

„Будућност аутомобила је у ваздуху“, каже инжењер Хуго Гернсбек, па додаје: „Саобраћајне тешкоће моћи ће да се реше једино помоћу летећих моторних кола.“ Машина коју он препоручује садржи елементе аутомобила и авиона. Као гориво употребљава атомску енергију, а аутоматске кочнице дејствују под утицајем радара. Дуг и узан, летећи аутомобил има по један предњи и задњи точак. Да би узлетео, довољно је само да појача рад мотора. Крила, која се налазе с лево и с десне стране мотора, и реп на крају, омогућавају стабилност у ваздуху. У колима се налази звучник који прима обавештења саобраћајне милиције. Са оваквим аутомобилом

судари су практично немогући. Досад још ниједан стручњак није проверио тврђење Хуга Гернсбека и због тога се летећи аутомобил налази само у проналазачевим детаљним плановима. С друге стране, инжењери у неким великим градовима проучавају могућност израде аутомобила на два точка, који ће, и без узлетања, моћи да реше проблеме преоптерећеног градског саобраћаја.

ОТКРИВЕНА ТАЈНА БЛАГА ПАНЧА ВИЛЕ?

Седамдесетшестогодишња Мексиканка Долорес Ласкес изјавила је недавно да су јој позната места на којима је слави мексички побуњенички генерал Панчо Вила закопао своје благо, чија вредност, како се верује, премашује милион и по долара. Долорес Ласкес била је борбичарка у рангу пуковника у војсци Панча Виле и, како сад тврди, присуствовала је закопавању новца и драгоцености које је он, у времену од 1913 до 1916 године, одузео од тексаских богаташа. Све до данас веровало се да је мексички побуњенички генерал, кога су убили 1923 године, понео тајну овог блага у гроб.

Према тврђењу некадашње Вилине болничарке, један део блага налази се закопан на једном гробљу чији је чувар био генералов пријатељ, а други - у првој цркви на коју се напуће кад се код Сан Антонија пређе граница Мексика.

ВАЗДУШНА ЛАВА ОД ДЕЧЈИХ БАЛОНА

Недавно су децји балони значајно убележени у списак ваздушних превозних средстава, јер је у права Америчког цивилног ваздухопловства додела право узлетања једном таквом необичном ваздухоплову, који доноси смо на нашем цртежу. Његов пилот, Гарет Кашмен, коме је сада 26 година, још у најранијем детињству сачињао је о томе да се на балону вине у ваздух. Прошле године, употребивши три стотине децјих балона, он је начинио неку врсту ваздушне лаве и покушао да узлети, али без успеха, па су му чак власти одузеле дозволу за летење. Но, једног дана, кад је ветар био повољан, Кашмен је успео да се одвоји од земље и брзо је нестао преко оближњих брда. На земљу се спустио здрав и читав, али су га власти ухапсиле, јер је летео упркос забрани. Међутим, заговор га није обесхрабрио. Он је усавршио своју летилицу, тиме што је у дугачку врећу од најлона ставио 200 децјих балона напуњених водоником, а узградио је у њу и мали мотор. За управљање је употребљивао један кресетски чаршап. Пошто је ипак добио дозволу за летење, овај „ваздухопловац“ сада се показује изнад морског купалишта Дајтона. Његова вожња у ваздуху не траје више од 30 минута.

ПРВИ АТОМСКИ ИЗЛОГ

Недавно је у Њујорку отворена прва атомска продавница, у чијем се цеољу налази изложба радиоактивних инструмената за истраживање руда и нафте. Ту се могу видети атомски бројачи, чија се цена креће између 7.000 и два милиона динара, као и разне направе за нуклеарну индустрију.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

• ВОЋЕ ПРЕКО ТЕЛЕВИЗИЈЕ •

У САД недавно је извршена прва пробна продаја неколико вагона воћа лиценцијом преко телевизијом десет великих градова. Воће се налазило у вагонима на полазној станици произвођача. Прво је дат подробен опис робе и паковања свим заинтересованим лицима окупљеним у продајним салама ових десет градова. Она су истовремено могла и да виде примерке свих врста воћа, а Министарство пољопривреде јемчило је да је роба у просеку истог квалитета у свим вагонима. Затим су зазвонили звона у свих десет дворана и број првог вагона појавио се на телевизијским таблама. Свака усмена понуда учињена у

једној дворани могла је да се чује истовремено у осталих девет. Кад би прошло десет секунди без нове понуде, звон би зазвонило и роба је сматрана продатом последњем лиценцијом. Све операције вршене су истовремено, захваљујући електронском систему који повезује ове градове, од

којих су неки удаљени 1.500 километара један од другог. Продати вагон с воћем одмах је упућиван у место купца.

ХАРИНГЕ И МЕСЕЦ

Један стручњак за риболов из Хамбурга проучавао је последњих година утицај месеца и месечевих мена на лов харинги. Подаци са преко 10.000 рибарења, предузетих у току 1953 године, показали су да између месечевих мена и количина уловљених харинги постоји извесна веза, мада узрок није установљен. У данима непосредно после пуног месеца мреже ловаца на харинге су најпунје. У време између последње четврти и младог месеца количина уловљене рибе опада и остаје на том нивоу све до младог месеца, а затим се опет пење, да би достигла свој други врхунац непосредно после младине. Међутим, и поред ових података, остаје отворено питање да ли месечеве мене утичу непосредно на харинге и „терају“ их на места где рибари најчешће лове, или због извесних промена у усло-

вима живота изазваних месечевим менама харинге мењају своје боравиште и задржавају се у одређеним дубинама.

НАЈЈУЖНИЈА НАУЧНА ЛАБОРАТОРИЈА НА АНТАРКТИКУ

За потребе аустралиске истраживачке експедиције, ускоро ће на Антарктику бити подигнута најјужнија метеоролошка станица, која ће истовремено служити као општа научна поларна лабораторија. Један од њених главних задатака биће мерење јачине космичких зракова. Сви делови за ову станицу биће начињени у Аустралији, а затим ће их пренети бродовима на одређено место и саставити их за неколико дана. Нова научна установа у области вечитог снега и леда моћи ће да издржи ветрове који дувају брзином од 360 километара на час и температуру од 57 степени испод нуле.

КВАСАЦ ЧУВА ОД ЗРАЧЕЊА

Једно хемиско једињење које се налази у квасцу може да утиче на повећање или смањење осетљивости тела на зрачење, према томе како се употребљава. Општи нападци показали су да ове животиње за извесно време после узимања квасца постају имуне на разна зрачења. Сличан ефекат може се постићи и употребом једне супстанце из гомеје крви.

ФРАНЦУЗИ НАЈБРЖЕ ГОВОРЕ

Разлике у говору постоје не само у погледу језика, него и у томе којом брзином поједини народи говоре. Навешћемо само неколико примера за народе чија је брзина говора тачно утврђена. На првом месту су Французи. Они говоре брзином од 350 слогова у минути. Одмах за њима долазе Јапанци са 310 слогова. Немци држе просек од 250 слогова, а Енглези постижу свега 220 слогова у минути.

ОТКРИВЕНИ ФОСИЛИ СТАРИ 100 МИЛИОНА ГОДИНА

У напуштеним рудницима фосфата у пустињским областима Израела недавно су откривени фосили стари 100 милиона година. Фосили припадају једној наумрој врсти преисториских гмизаваца који су имали дугачак врат и четири ноге с пловним кожицама између прстију. Фосиле је открио др Бентор, директор Израелског геолошког института.

„ЧОВЕК НА МЕСЕЦУ“

„Човек на Месецу“, то јест тамније сенке на површини Месеца које некад личе на човека, уствари су „ожилци“ које је Месец добио у својим раним периодима формирања од читавих ројева небеских тела која су ударала у његову тек створену кору.

... епигони, што у ствари значи „дошнице рођени“, били су нарочито легендарни јунаци који су „борбу седморице“ против Тебе наставили после десет година. Данас се овај израз употребљава да означи оне који у уметности иду утрвеним путем својих претходника.

... Дарланија, земља у којој су у старо доба живели Дарланици, народ илриског порекла, претезала се отприлике од Књажевца до Велеса и од Шаре до бугарске границе.

... птица фазан звала се некад у нашем народу гњетео.

... још антички народи знали су за поларне области. Око 345 године Фитеј из Масилије, данашњег Марсеја, стигао је до Шетландских Острва.

... баба - Финком називала се некад корпа на катарци из које дежурни морнар осматра пучину. Тим

... у Средњем веку кидрије су се код нас звале поносници.

... река Буна звала се некад латинским именом Бона, што значи „добра“.

... „пољски косачи“ названи су у историји пољски војници који су се, немајући другог оружја, борили под Кошћушском 1793 године косама.

... Атињанин Теспис сматра се оснивачем трагедије. Он је, око 534 године, старе дионизијске хор

именом називао је и Хајдук-Вељко своју кулу у Неготину, зато што је на њеном врху била нека врста терасе.

... у Аустралији живи меласкоидес, једна врста глисте која може да достигне дужину од преко метар и по.

... Шабац се некад звао Заслон.

... белог који се утискује у предмете од скупског метала зове се пунца.

рове претворно у трагедију која је имала само једног глумца и хор.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Шест речи са истим последњим словом

АААААААА, Д, Ђ, ЕЕЕЕЕ, ИИИИ, Ј, ЛЛ, М, ННННН, Њ, Ш, Р, С, Т, У, Ш.

чи значе: 1) буба с великим роговима, 2) јак отров, 3) додатак имену, 4) мастан колач, 5) затвореник, 6) човек с повредом на телу. Почетна слова ових речи од 1 до 6 дају име једног месеца.

Ако не знате које су то речи, ми ћемо вам рећи: 1) јеленак, 2) арсеник, 3) надимак, 4) ушћинак, 5) апсеник, 6) рањеник. Почетна слова дају име месеца — Јануар.

Занимљиви рачуни

Ако број 91 помножимо са 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9, појавиће се у производима исти множитељи, један испод другог у јединицама и стотинама, а један изнад другог у десетицама:

- 1 x 91 = 091
2 x 91 = 182
3 x 91 = 273
4 x 91 = 364
5 x 91 = 455
6 x 91 = 546
7 x 91 = 637
8 x 91 = 728
9 x 91 = 819

Ако број 37 помножимо с 3, с двапут 3, с трипут 3 итд., производи ће редом имати три јединице, три двојке, три тројке итд.

- 3 x 37 = 111
6 x 37 = 222
9 x 37 = 333
12 x 37 = 444
15 x 37 = 555
18 x 37 = 666
21 x 37 = 777
24 x 37 = 888
27 x 37 = 999

Да у производима буду 6 јединица, 6 двојки, 6 тројки итд., помножимо број 3367 са 33, 66, 99, 132, 165, 198, 231, 264 и 297:

- 33 x 3367 = 111111
66 x 3367 = 222222
99 x 3367 = 333333
132 x 3367 = 444444
165 x 3367 = 555555
198 x 3367 = 666666
231 x 3367 = 777777
264 x 3367 = 888888
297 x 3367 = 999999

Отворите добро очи!

Шта мислите: да ли су ове две црне фигуре подједнаке? А какве вам се чине ове црте које секу кругове? Да ли су

праве или нису? И да ли су праве све стране онога квадрата у кругу? Ако хоћете да будете сигурни, узмите лењир па проверите.

»Чаробна« вода

Довољна је чаша воде да се уверите како често очи могу преварити. Ево неколико примера за то.

Ако на површину воде лагано спустите какав плод, например малу јагоду, и оставите је да плива, па затим пажљиво подигнете чашу изнад главе и одоздо, кроз воду, погледајте у јагоду, видећете две јагоде једну изнад друге!

Спустите динар у чашу воде, па одозго, али мало укосо, погледајте на дно. Видећете и тај динар, и још један много већи!

Ако дршкуче четкице за зубе метнете у чашу воде, дршка ће вам изгледати двапут деља!

Кад у чашу воде спустите металну кашичицу, па погледајте са стране, учиниће вам се да је „кашичица преломљена“!

Исто ће се десити и кад свој кажипрет загнуристе у воду. Лепо ћете видети два дела свога прста! Кад га извадите, прст је опет цео.

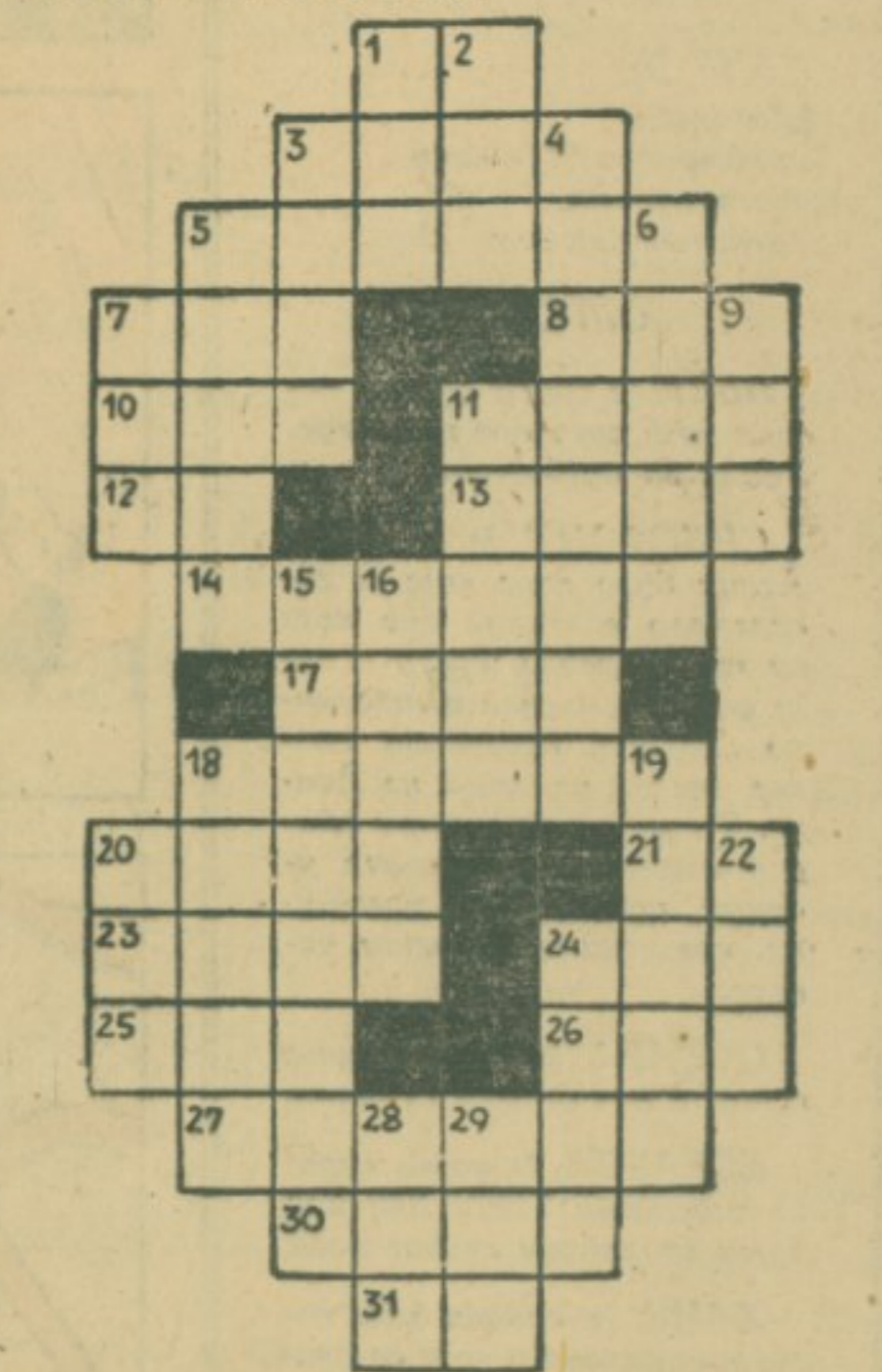
Али, највеће је „чуло“ да вода од обичног кокошијег јајета зачас начини сребрно јаје! Огарајте јаје на упаленој свећи и кад постане потпуно црно спустите га у празну чашу, па пажљиво налијте у њу воду. Чим то учините, нестаће црног јајета, а место њега појавиће се сребрно!

Сва та „чула“ догађају се због особине светлосних зракова да се ломе пролазећи кроз воду.

УКРАЈИНСКИ

Водоравно: 1) иницијали нашег књижевника („Петра Седедина“); 3) дифтеријско обољење грла; 5) мађарски фудбалски репрезентативац; 7) врста варива; 8) најближи сродник; 10) неман; 11) врста масноће; 12) лична замена; 13) судбина; 14) звер из породице мачака; 17) племенити гас, употребљава се за осветљење; 18) планина у Грчкој; 20) индустријска биљка; 22) иницијали нашег песника; 23) прилог за место; 24) коло; 25) место на Приморској Приморју; 26) музички термин; 27) прилог за време; 30) град и пристаниште у Арабији; 31) бог подземља у грчкој митологији.

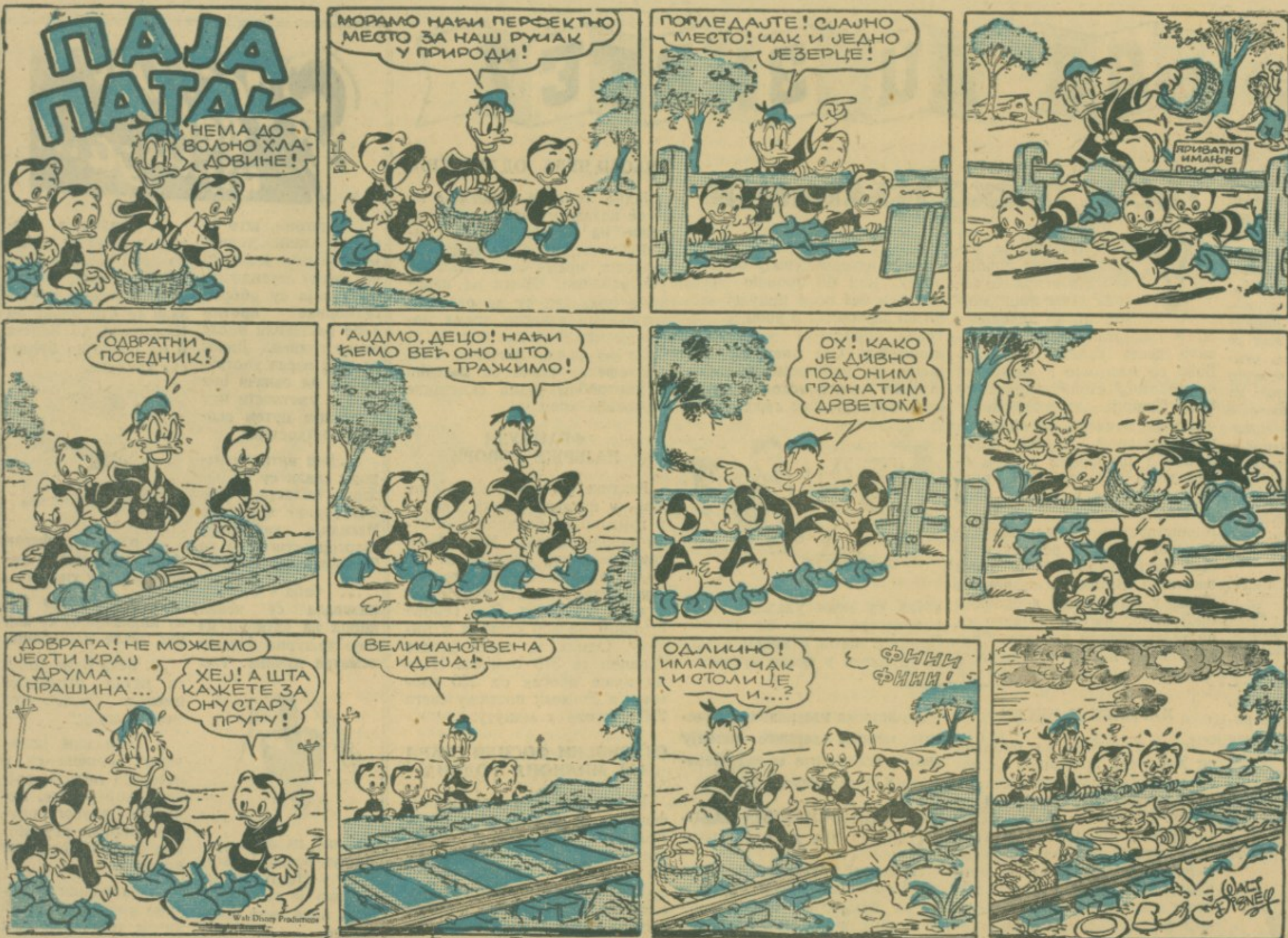
Усправно: 1) лом; 2) лео круга; 3) острво из групе Великих Антила; 4) град у САД; 5) морска животиња из кола дупљара; 6) велики немачки песник; 7) одлек корака; 9) лео лица; 11) предвечерје, залазак сунца; 15) врх на Жмалајима; 16) лентовљење; 18) домаћи животиња; 19) узвишење од песка или ковала; 20) сужан; 22) индијски владар из 4 века пре наше ере; 24) веран; 28) врста песме; 29) производ пчела.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) со; 3) Лаба; 5) шикара; 7) пародиа; 9) ера; 10) шок; 11) на; 12) ар; 14) во; 15) низија; 18) рива; 19) лијана; 21) ка; 22) ал; 23) та; 25) Ижа; 27) сир; 28) парабола; 31) тамја; 32) Кина; 33) са.

Усправно: 1) сако; 2) обад; 3) лира; 4) ариш; 5) шаран; 6) Ајова; 7) ПЕН; 8) ако; 12) Азија; 13) оквал; 16) Ир.; 17) Јан; 19) лажат; 20) Атила; 21) кин; 24) ара; 26) арак; 27) соја; 29) Апис; 30) бина.

ПОДВИГ ВРЕДАН ХВАЛЕ

Дотрчао Раја сав срећан да се похвали свом ујаку.
 — Ујка-Пајо, направио сам виолину без ичије помоћи. Ево, погледај!
 — Одлично! А како си на-бавио жице?
 — Лако. Ишчупао сам их из клавира!

ПОКЛОН УЈАКУ

Гаја: Ујка-Пајо, кад порастем купићу ти најскупље налив-перо.
 Паја: Шта ће ми кад већ имам једно?
 Гаја: Немаш га више, јер ми је малочас пало на под.

СТРУЧЊАК

Мини: Чула сам да је Паја велики љубитељ спорта. Је ли то истина?
 Паја: Још како! Нарочито се разуме у коње. Он пре трке тачно зна који ће коњ победити, а после трке тако лепо објасни зашто није победио.

ПАТИН МОНОЛОГ

Пата: Збиља је страшно како кројачи данас несо-лидно раде! Ово је већ трећи пут како пришивам исто дужме на Пајином капуту!

Који је ОДГОВОР
шакан

ИБИК је:

птица
 град у Француској
 грчки песник
 посуда

СИКОФАНТ је:

припадник једног рода ору-
 жја
 богат човек
 достављач
 племићка титула

ОСТАРА је:

једна богиња
 град у Скандинавији
 врста шкоље
 италијанска књижевница

ЕСКАРПА је:

река у Шпанији
 марама
 ров, бедем
 планинска страна

ХАИК је:

део одеће
 арабљански поглавица
 врста оружја
 ратнички узвик

ОДГОВОР

ИБИК је грчки лирски пе-
 сник из 6 века пре наше ере.
 Убили га разбојници.

СИКОФАНТ је у старој
 Атини било лице које је до-
 стављало властима оне који
 су причинили штету у га-
 ју светих смокава и, проти-
 воно забрани, продавали смо-
 каве или их извозили из Ати-
 не. Та реч у преносном сми-
 слу означава достављача у-
 опште, потказивача, издајни-
 ка, клеветника, нечасног чо-
 века.

ОСТАРА је била богиња
 пролећа код старих Германа.

ЕСКАРПА је војни израз
 за унутарњи бедем или нај-
 доњи грудобран каквог рова.

ХАИК је вунена или па-
 мучна тканина у коју се уви-
 јају мушкарци и жене кад
 излазе из куће (у Либији,
 Тунису и Алжиру).

